

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент**

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства:
проблемні аспекти та перспективи розвитку**

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

ОПП «Управління фінансово-економічною безпекою»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Богдан ФЕДОРИШИН

Науковий керівник,

к.е.н., доцентка

науковий ступінь, посада

Ольга ЧЕРНЕЦЬКА

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Управління фінансово-економічною безпекою»**Спеціальність:** 073 «Менеджмент»**Рівень вищої освіти:** другий (магістерський)**ЗАТВЕРДЖУЮ****В.о. зав. кафедри** _____ **Ольга ГУБАРИК**

« _____ » _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ**Федоришину Богдану Володимировичу**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства: проблемні аспекти та перспективи розвитку**Науковий керівник:** Чернецька Ольга Віталіївна, к.е.н., доцентка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від 09 жовтня 2024 року № 3363**2. Термін подання здобувачем роботи:** 13 грудня 2024 р.**3. Вихідні дані до роботи:** Закони України, Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукові дослідження у фахових виданнях України та міжнародних виданнях, присвячених проблематиці інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств, тези доповідей на науково-практичних конференціях, публікації на спеціалізованих інтернет-ресурсах, звітність ТОВ «НК-ПРОМ» м. Дніпро, опитування працівників досліджуваного підприємства та власні спостереження в процесі виробничої практики**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)**Вступ. Теоретичні основи інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. Практичні засади формування інформаційного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства. Перспективи розвитку інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. Висновки.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**
Складові інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. Завдання інформаційного забезпечення для формування належного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. Принципи формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. Критерії побудови інформаційного забезпечення для потреб управління економічною безпекою підприємства. Проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві. Вартість майна та питома вага необоротних активів ТОВ «НК – ПРОМ». Динаміка результатів бізнес-діяльності ТОВ «НК-ПРОМ». Динаміка наявності та ефективності використання основних засобів ТОВ «НК-ПРОМ». Динаміка ефективності використання оборотних активів ТОВ «НК-ПРОМ». Показники складових економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ». Рівень цифровізації

інформаційного забезпечення економічної безпеки в ТОВ «НК-ПРОМ». Методи інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах бізнесу. Результати економіко-математичного моделювання оптимізації рівня витрат на інформаційну безпеку ТОВ «НК-ПРОМ». Тенденції інновацій в галузі ІТ-технологій в актуальних умовах ведення антикризового управління бізнесом. Алгоритм впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва. Напрямки оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. . Концептуальна модель оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні основи інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства	Березень – травень 2024 р.	
2.	Моніторинг показників діяльності досліджуваного підприємства	Травень – червень 2024 р.	
3.	Практичні засади формування інформаційного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства	Липень - серпень 2024 р.	
4.	Перспективи розвитку інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства	Вересень – жовтень 2024 р.	
5.	Вступ	Листопад 2024 р.	
6.	Висновки	Листопад 2024 р.	
7.	Оформлення роботи	Листопад – грудень 2024 р.	

Здобувач _____
(підпис)

Богдан ФЕДОРИШИН
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Ольга ЧЕРНЕЦЬКА
(прізвище та ініціали)

Зміст

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Роль інформаційного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства	10
1.2. Критерії оцінки якості інформаційного забезпечення діяльності підприємства	15
1.3. Проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві	18
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	24
2.1. Моніторинг показників діяльності ТОВ «НК-ПРОМ»	24
2.2. Оцінка ключових показників економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ»	30
2.3. Аналіз стану інформаційного забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві	36
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	41
3.1. Методи і засоби підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства	41
3.2. Тенденції та інновації в галузі інформаційних технологій	46
3.3. Концептуальна модель оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства	51
Висновки до розділу 3	55
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

РЕФЕРАТ

Тема: «Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства: проблемні аспекти та перспективи розвитку»

Кваліфікаційна робота містить: 70 с., 15 рис., 4 табл., 54 літературне джерело.

Об'єкт дослідження є дії суб'єкта підприємництва щодо формування інформаційного забезпечення його економічної безпеки.

Предмет дослідження - комплекс теоретичних й практичних питань в контексті аспектів формування інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Метою роботи є систематизація теоретичних і практичних засад інформаційного забезпечення економічної безпеки вітчизняних суб'єктів підприємництва в контексті виявлення проблемних аспектів, розробки практичних рекомендацій з їх усунення та окреслення перспектив розвитку.

Методи дослідження - аналіз та синтез, систематизації, опису та узагальнення, логічний підхід, статистичні методи, економіко-математичне моделювання та причинно-наслідковий зв'язок.

Визначено роль інформаційного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства; проаналізовано критерії оцінки якості інформаційного забезпечення діяльності підприємства, виявлено проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві. Проведено моніторинг показників діяльності ТОВ «НК-ПРОМ», здійснено оцінку ключових показників економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ»; проаналізовано стан інформаційного забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві. розкрито методи і засоби підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства; виявлено тенденції та інновації в галузі інформаційних технологій; розроблено концептуальну модель оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Результати впроваджені в діяльність ТОВ «НК-ПРОМ»м.Дніпро.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ПІДПРИЄМСТВО, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ABSTRACT

Topic: "Information support of economic security of an enterprise: problematic aspects and prospects for development"

Qualification work contains: 70 p., 15 fig., 4 tables, 54 literary sources.

The object of the study is the actions of an entrepreneurial entity in the formation of information support of its economic security.

The subject of the study is a set of theoretical and practical issues in the context of aspects of the formation of information support of economic security of an entrepreneurial entity.

The purpose of the work is to systematize the theoretical and practical principles of information support of economic security of domestic entrepreneurial entities in the context of identifying problematic aspects, developing practical recommendations for their elimination and outlining development prospects.

Research methods - analysis and synthesis, systematization, description and generalization, logical approach, statistical methods, economic and mathematical modeling and cause-and-effect relationship.

The role of information support in the system of economic security of an enterprise is determined; analyzed the criteria for assessing the quality of information support for the enterprise's activities, identified problematic aspects of information support for economic security at the enterprise. Monitored the performance indicators of LLC "NK-PROM", assessed the key indicators of economic security of LLC "NK-PROM"; analyzed the state of information support for economic security in the studied enterprise. revealed methods and means of increasing the efficiency of information support for the enterprise's activities; identified trends and innovations in the field of information technology; developed a conceptual model for optimizing information support for economic security of the enterprise.

The results were implemented in the activities of LLC "NK-PROM" in Dnipro.

KEYWORDS

INFORMATION SUPPORT, ECONOMIC SECURITY, ENTERPRISE, PROBLEM ASPECTS, PROSPECTS OF DEVELOPMENT

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Інформаційні запити учасників бізнес-процесів в країні та за її межами завжди підвищуються з огляду на зміну світових тенденцій, ризиків, динамічних загроз. Інформаційний ресурс діяльності суб'єкта підприємницької діяльності є важливою основою для розробки певних рішень, пов'язаних з формуванням належного рівня фінансової стійкості, платоспроможності та економічної безпеки. Загрози інформаційній безпеці наразі суттєво трансформуються під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, що вимагає пильної уваги менеджерів суб'єкта підприємництва.

В умовах війни в Україні підвищились кількість та різноманітність інформаційних загроз, пов'язаних з активною кампанією країни – агресора в сфері дезінформації, інформаційних вкидів, кібератак, кібершахрайства, що може негативно вплинути на стан інформаційної безпеки підприємства, яке провадить бізнес в Україні. Актуальні умови бізнес-середовища зумовили необхідність дослідження теоретичних та практичних засад інформаційного забезпечення економічної безпеки вітчизняних суб'єктів підприємництва з метою виявлення проблемних аспектів, пошуку напрямків їх усунення та перспектив розвитку.

Вітчизняні науковці суттєву увагу приділяють дослідженням в галузі економічної безпеки підприємств та її інформаційного забезпечення. Зокрема, особливості формування та проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки досліджували фахівці Азаренкова Г.М., Майборода А.В., Гнатенко В., Гудзенко Н.М., Шевчук О.Д., Зачосова Н. В., Кононенко Ж., Грибовська Ю., Карнаухова Г., Стечишин Ю. Аналіз обліково-аналітичної інформації як складової економічної безпеки підприємства в своїх дослідженнях здійснювали фахівці Андрійв Н., Бабінська С.Я., Васільєва Л.М., Василішин С., Гнатишин Л., Прокопишин О., Воронюк Є.В., Саванчук Т.М., Чернецька О.В., Губарик О.М. Загрозам і

ризикам інформаційному забезпеченню економічної безпеки приділили увагу фахівці Бехтер Л. А., Дзюба Л. Ф., Чмир О. Ю., Карпович І.М., Гладка О.М., Наконечна Ю.А., Терещенко Л.

Перспективи розвитку інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств становлять інтерес для науковців Живко М.О., Рудої О.І., Живко З.Б., Іванової Н., Квілінського О.О., Коренюк П.І., Усикової О.М., Кримчак Л. А., Мачак Т.О., Дубини О.Л., Юрченко С. В., Огренич Ю. О. Відзначимо, що наукові праці вітчизняних вчених викликають інтерес за кордоном, про що свідчать публікації в міжнародних фахових виданнях, в тому числі у співавторстві з іноземними фахівцями. Отже, ґрунтовні та різноманітні фахові публікації щодо результатів дослідження проблемних аспектів та перспектив інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств підтвердили актуальність та визначили вибір теми кваліфікаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційного дослідження є систематизація теоретичних і практичних засад інформаційного забезпечення економічної безпеки вітчизняних суб'єктів підприємництва в контексті виявлення проблемних аспектів, розробки практичних рекомендацій з їх усунення та окреслення перспектив розвитку.

Для досягнення мети в кваліфікаційному дослідженні акцентовано на вирішенні наступних завдань:

- визначити роль інформаційного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства;
- проаналізувати критерії оцінки якості інформаційного забезпечення діяльності підприємства;
- виявити проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві;
- провести моніторинг показників діяльності ТОВ «НК-ПРОМ»;
- здійснити оцінку ключових показників економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ»;

- проаналізувати стан інформаційного забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві;
- розкрити методи і засоби підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства;
- виявити тенденції та інновації в галузі інформаційних технологій;
- розробити концептуальну модель оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є дії суб'єкта підприємництва щодо формування інформаційного забезпечення його економічної безпеки.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних й практичних питань в контексті аспектів формування інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Методи дослідження. В процесі дослідження було використано теоретичні та практичні методи пізнання, зокрема, аналіз та синтез – для опрацювання наукових джерел, систематизації, опису та узагальнення – для висвітлення результатів дослідження, логічний підхід – для формулювання висновків, статистичні методи – для моніторингу показників діяльності досліджуваного підприємства, економіко-математичне моделювання та причинно-наслідковий зв'язок – при розробці пропозицій щодо перспектив розвитку досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів сформульована з висновків наукового дослідження щодо усунення проблем інформаційного забезпечення оптимізації економічної безпеки підприємства, його оптимізації та перспектив розвитку, а саме:

удосконалено:

- методичний підхід до підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства за допомогою розробленої економіко-математичної моделі, яка дозволить в мінімальному обсязі витрат на інформаційну безпеку досягти необхідного рівня захисту від ризиків та загроз бізнесу;

- організаційні засади впровадження інноваційних технологій в частині пропонуваного структурованого алгоритму дій, що забезпечить можливість оптимізації та адаптації інноваційних технологій до бізнес-умов конкретного підприємства та підвищить рівень ефективності інформаційного ресурсу для потреб формування економічної безпеки;

дістало подальшого розвитку:

- концепція оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства у вигляді концептуальної моделі, метою якої є реалізація пропонуванних складових в контексті запланованих етапів впровадження за окресленими напрямками оптимізації, що в синергії забезпечить зниження ризиків, підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізацію витрат на інформаційне забезпечення та підвищення фінансової стабільності підприємства.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Окремі положення кваліфікаційного дослідження було висвітлено на II Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 30-31 жовтня 2024 р.).

Публікації. Окремі положення кваліфікаційного дослідження висвітлено у 2 наукових працях: 1 статті у науковому фаховому виданні (у співавторстві: внесок автора полягає в визначенні чинників економічної безпеки, які було враховано колективом авторів для розробки алгоритму оптимізації інформаційного забезпечення) та 1 тезі доповіді на науково-практичній конференції.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 54 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 70 сторінок комп'ютерного тексту, робота містить 4 таблиці та 15 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Роль інформаційного забезпечення в системі економічної безпеки підприємства

Кожне підприємство є зацікавленим в отриманні максимального результату своєї бізнес - діяльності, тобто планує отримати такий прибуток, якого буде достатньо для вирішення економічних завдань власників, соціальних запитів працівників підприємства, фінансових потреб контрагентів та фіскальних органів, а також забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства в цілому. В сучасних умовах провадження бізнесу актуальною стає проблема захисту від негативного впливу ризиків й загроз зовнішнього та внутрішнього економічного середовища, що формує необхідний рівень фінансово-економічної безпеки підприємства.

Аналіз наукових публікацій показав, що питання економічної безпеки підприємства та її інформаційного забезпечення цікавлять фахівців. Підтримуємо думку фахівчині Коптевої Г.М., що «зростає потреба підприємств в отриманні якісної, достовірної та оперативної внутрішньої та зовнішньої інформації, що є об'єктом економічної безпеки» [23]. На думку фахівчині, головною метою інформаційного забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства є «створення системи взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих показників, які дають змогу одержувати всебічну адекватну кількісну і якісну характеристику стану (рівня) економічної безпеки бізнес-процесів підприємства» [23].

Фахівчиня Штангрет І. зазначає, що «інформація виступає основним ресурсом активності суб'єктів безпеки, ефективне застосування якого уможливорює збереження підконтрольності над усіма внутрішніми процесами та своєчасне реагування на зміну впливу ключових загроз» [50]. На думку

фахівчині Коптевої Г.М. інформаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства – це «сукупність форм документів, нормативної бази, систем показників, індикаторів і методів оцінювання економічної безпеки та управлінських рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації» [23]. Погоджуємось з думкою фахівчині, що «від обсягу, швидкості, доступності, якості та вдосконалення методів оброблення інформації, отже, від удосконалення інформаційного забезпечення бізнес-процесів залежить ефективність управлінських рішень, управління соціально-економічними процесами» [23].

Фахівці Мельник С., Равлінко З. та Дуфенюк О. відзначають, що «зменшення рівня невизначеності до прийняттого рівня можливе через створення інформаційного підґрунтя процесу розроблення, прийняття і реалізації управлінського рішення» [29]. Інформаційний контент здебільшого забезпечує система обліку суб'єкта підприємництва, що є основою для подальших управлінських рішень щодо уникнення негативного впливу загроз й ризиків для економічної безпеки підприємства. Вчені Поліщук О.М. та Мельник В.В., відзначають, що «інформаційним ресурсом підтвердження обліково-фінансової складової системи економічної безпеки підприємства є саме облікова система» [34]. Відмітимо, що облікові дані є основою аналітичних розрахунків, тому є структурною складовою інформаційного простору бізнесу (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Складові інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства

Фахівці Гудзенко Н.М. та Шевчук О.Д. наголошують на «забезпеченні управління обліковою інформацією для прийняття управлінських рішень та належного рівня захисту майна підприємства від прояву негативних факторів» [12]. Підтримуємо думку фахівців про важливість облікових даних. Вчені Замлинський В. А., Волошина О. В., Степаненко С. В. відзначають, що «бухгалтерський облік є одним з дієвих інструментів у стабілізації будь-якої економічної діяльності» [16] та «важливий інструмент управління» [16], фахівці Поліщук О.М., Мельник В.В. визначають, що облік – це «внутрішній ресурс забезпечення належного рівня економічної безпеки суб'єкта підприємства» [34].

Підтримуємо думку фахівця Воронюк Є.В., що «гармонічне поєднання інформаційно-аналітичної роботи та організації економічної безпеки постає проблемою для керівництва бізнес-структури та потребує постійного, оперативного дослідження економічної ефективності існуючої організаційної структури» [9]. Фахівчиня Іванова Н. акцентує увагу, що «інформаційне забезпечення є фундаментом аналітичного процесу управління економічною безпекою, адже воно надає необхідні дані для проведення досліджень, оцінок та прогнозів рівня економічної безпеки» [18].

Фахівчиня Коптєва Г.М. наголошує, що «в умовах інформатизації суспільно-економічних відносин, посилення динамізму та невизначеності бізнес-середовища підприємства прагнуть задовольняти сучасні комунікаційні потреби споживачів, клієнтів, контрагентів» [23]. Вчені Мачак Т.О., Дубина О.Л. та Юрченко С.В. зазначають, що «забезпечення безпеки інформації є необхідною умовою для забезпечення економічної безпеки підприємства та успішної діяльності будь-якого сучасного підприємства» [28]. Вважаємо, що «інформаційний простір щодо діяльності суб'єкта підприємництва включає в себе облікові дані та результати їх обробки за допомогою різноманітних аналітичних інструментів» [47]. На рис. 1.2. узагальнено завдання інформаційного забезпечення для формування належного рівня фінансово-економічної безпеки, виконання яких дає

можливість отримати синергетичний ефект від поєднання всіх видів інформаційних ресурсів на підприємстві.

Рис. 1.2. Завдання інформаційного забезпечення для формування належного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

Система обліку фіксує інформацію про всі господарські операції, які формують належний рівень фінансової стійкості та економічної безпеки. Облікові дані використовуються для аналізу можливих наслідків негативного впливу загроз та ризиків бізнесу та є основою для процедур планування та прогнозування. Вважаємо, що «точність облікових даних чинить вплив на ефективність прийнятих управлінських дій і дозволяє підвищити рівень економічної безпеки підприємства» [47].

На думку фахівчині Коптевої Г.М., «за допомогою сучасних інформаційних технологій підприємства торгівлі мають можливість реалізувати власні бізнес інтереси, пришвидшують процеси обміну та співпраці» [23]. Фахівець Огренич Ю. О. наголошує, що «використання інформаційно-комунікаційних технологій, що формує його конкурентні переваги, забезпечує підвищення економічної безпеки, зростання показників

фінансово-господарської діяльності, стабілізацію роботи» [33]. На думку вченого, «інформаційно-комунікаційні технології повинні використовуватися під час корегування або формування системи економічної безпеки підприємств, що підвищить її ефективність, забезпечить своєчасне отримання, обробку, передачу інформації» [33]. Отже, застосування інформаційних технологій є доцільним та обґрунтованим в системі менеджменту підприємства, адже «діджитал технології спрощують процес формування облікових даних та дозволяють застосувати ефективний економіко - математичний функціонал для аналітичних процедур в системі менеджменту підприємства» [47].

Важливою компонентою економічної безпеки є фінансова складова, тому менеджери ретельно контролюють фінансові потоки підприємства. Облік дає інформацію про фінансові надходження та грошові витрачання в процесі діяльності, зобов'язання підприємства, які чекають погашення, та заборгованість дебіторів, отримання яких підвищить фінансові надходження. Отже, ця інформація дає можливість проаналізувати фінансові ризики та спланувати заходи для усунення їх впливу. Саме аналітичні розрахунки забезпечують ефективність роботи менеджерів підприємства, тому перед менеджерами стоїть завдання застосовувати спеціалізований аналітичний інструментарій, що «дозволяє оцінити можливі економічні, фінансові, ринкові ризики та розробити ефективну стратегію забезпечення необхідного рівня економічної безпеки підприємства в умовах невизначеності бізнес – середовища» [47].

Таким чином, інформаційне забезпечення виконує майже ключову роль в процесі формування фінансово-економічної безпеки підприємства. Саме облік надає менеджерам підприємства достовірну, повну та своєчасну інформацію для потреб прийняття обґрунтованих та оптимальних управлінських рішень задля планування заходів запобігання ризикам та загрозам фінансовій стабільності підприємства або мінімізації їх негативного впливу на фінансово-економічну безпеку підприємства. Інформаційний

ресурс виступає ефективним інструментарієм формування належного рівня конкурентоспроможності, фінансової стабільності, ділової активності, фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства.

1.2. Критерії оцінки якості інформаційного забезпечення діяльності підприємства

Інформаційне забезпечення для потреб формування належного рівня економічної безпеки підприємства має відповідати певним критеріям якості, що забезпечуватиме ефективне попередження, виявлення та нейтралізацію загроз фінансовій стійкості та конкурентоспроможності підприємства в актуальних умовах провадження бізнесу. Фахівчиня Андріїв Н. акцентує увагу на необхідності визначення «системи індикаторів, які будуть систематично визначатися за результатами опрацювання облікових даних із формулюванням критеріїв, що дають змогу встановити реальний або ймовірний факт зміни рівня безпеки» [3]. Підтримуємо думку вченої, що «важливо означити індикатори за кожною функціональною складовою економічної безпеки підприємства із визначенням їх в реальному часі, що забезпечить вищий рівень оперативності в діях суб'єктів безпеки» [3]. Подальше дослідження спрямуємо на огляд критеріїв оцінки якості інформаційного забезпечення діяльності підприємства.

Підтримуємо думку фахівців Азаренкової Г. М. та Майбороди А. В., що «вчасний збір, систематизація та обробка інформації є важливим етапом при визначенні стану фінансової безпеки на підприємстві, що напряду впливає на швидкість прийнятих управлінцями рішень» [1]. Вчені Гудзь О.Є. та Маковій В.В. наголошують, що «стрімка глобалізація інформаційної сфери, якісне вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій помітно впливають на економічний, інноваційний, безпековий та інші складники розвитку підприємств» [13]. Фахівчиня Бабінська С.Я. відзначає,

що «для ефективної діяльності підприємств необхідно володіти повною, достовірною, своєчасною, актуальною обліково-аналітичною інформацією, яка надаватиме підприємству певні конкурентні переваги у процесі його функціонування» [4].

Фахівець Кримчак Л. А. зауважує, що якість інформаційного забезпечення впливає на «здатність менеджерів різних ланок управління підприємством вчасно виявляти потенційно-негативні події, процеси чи явища, наслідок реалізації яких може мати деструктивний вплив на економічну безпеку підприємства» [25]. На думку вченої Бабінської С.Я., «інформація без певного опрацювання не може бути основою для прийняття управлінських рішень у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності» [4]. Отже, формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має здійснюватись з дотриманням певних принципів, які узагальнено на рис. 1.3.

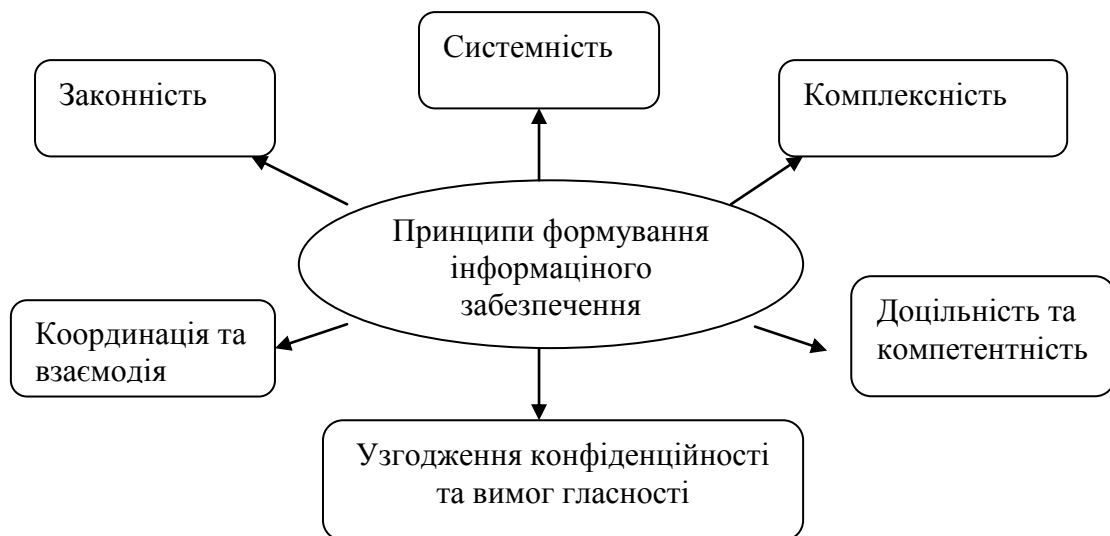

Рис. 1.3. Принципи формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства

Визначені принципи формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства є основою для розробки та реалізації

управлінських рішень. На рис. 1.4. узагальнено критерії побудови інформаційного забезпечення для потреб управління економічною безпекою підприємства.

Рис. 1.4. Критерії побудови інформаційного забезпечення для потреб управління економічною безпекою підприємства

Таким чином, інформаційне забезпечення для потреб формування належного рівня економічної безпеки підприємства має відповідати певним критеріям якості, що забезпечуватиме ефективне попередження, виявлення та нейтралізацію загроз фінансовій стійкості та конкурентоспроможності підприємства в актуальних умовах провадження бізнесу. Формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має здійснюватись з дотриманням принципів законності, системності, комплексності, доцільності, компетентності, конфіденційності та координації. Якість інформаційного забезпечення для потреб управління економічною безпекою підприємства забезпечується визначенням параметрів фінансово-економічного розвитку підприємства, плануванням оптимальних показників рівня економічної безпеки підприємства, вибором способу та

інструментарію обробки інформаційного ресурсу, а також контролем за фактичним рівнем захисту від ризиків та загроз бізнесу.

1.3. Проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві

Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства має критичну роль у захисті його фінансової стабільності, активів і конфіденційності інформації. Проте, в процесі побудови і підтримки такої системи можуть виникати певні проблеми.

Вчені Мельник С., Равлінко З. та Дуфенюк О. акцентують увагу на «невідповідності інформаційних потреб наявним інформаційним ресурсам із збільшенням ризику через значну невизначеність та додатковим ресурсним затратам на опрацювання інформаційного шуму, що гальмує своєчасність прийняття рішення» [29]. Фахівчиня Зачосова Н.В. зазначає, що «одним із відчутних проблемних аспектів обліково-аналітичного забезпечення оцінювання рівня економічної безпеки підприємств є велика кількість інформації, яку фахівцям необхідно опрацювати в процесі оцінювання» [16].

Отже, часто підприємства стикаються з проблемами через недостатньо точні або несвоєчасні дані. Некоректні або застарілі дані можуть призвести до неправильних управлінських рішень і, як наслідок, до зниження рівня безпеки. Також слід відмітити, якщо інформація зберігається в різних відділах і не інтегрована в єдину систему, це створює розриви в інформаційних потоках, доповнюючи аналіз і моніторинг ризиків. Відсутність інтеграції унеможливорює ефективне використання даних для оцінки економічної безпеки.

Вчені Нехай В.А. та Нехай В.В. відзначають глобальною проблемою бізнес-середовища «інциденти у кіберпросторі, що включають кіберзлочини або несанкціоновані втручання в бази даних, а також технічні збої в

інформаційно-комунікативних системах» [32]. Фахівці Бабічев А. В., Самородов Б. В. наголошують на проблемі захисту інформаційного ресурсу на підприємстві, адже управління інформаційною безпекою вчені визначають як «ядро у загальній системі управління, яке має під собою фундамент з аналізу ризиків, визначених для проєктування, реалізації, контролю, супроводу та вдосконалення дій щодо захисту інформації» [5]. Підтримуємо думку вчених щодо проблеми недостатнього захисту інформаційного ресурсу підприємства, адже інформаційне забезпечення фінансово-економічної безпеки цікавить хакерів та стає об'єктом кіберзагроз та кібершахрайства. Витік інформації порушує конфіденційність інформаційного ресурсу, причому витік інформації може бути завдяки діям як працівників підприємства, так і кібершахраїв.

Фахівчиня Саванчук Т.М. та магістр Назаренко В. зазначають, що «ключовим фактором у забезпеченні інформаційної безпеки підприємства є його персонал» [39]. Формування значного масиву інформації, як на внутрішніх носіях щодо діяльності підприємства, так і з зовнішнього інформаційного простору щодо тенденцій бізнес-середовища, підвищує вимоги щодо компетентності працівників для забезпечення захисту інформаційного ресурсу підприємства, усунення кіберзагроз, висококваліфікованого застосування спеціалізованого аналітичного інструментарію. На жаль, на більшості підприємств кваліфікований персонал є в дефіциті, тому можемо відзначити недостатність кваліфікованих кадрів для формування якісного інформаційного простору.

Недостатній рівень фінансової стійкості підприємства зумовлює відсутність інвестицій в сучасні системи захисту інформаційного простору. Недостатнє фінансування інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві проявляється у відсутності бюджетів на формування, підтримку й розвиток інформаційного простору, тому впровадження інноваційного інструментарію для підвищення інформаційної безпеки стає неможливим. Отже, можемо відзначити про проблему замкненого кола –

недостатній рівень фінансово-економічної безпеки породжує відсутність фінансових вкладень в якість інформаційного простору, а низька якість інформаційного забезпечення чинить негативний вплив на рівень економічної безпеки підприємства.

Зазначені проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві згруповано на рис. 1.5. Менеджери на підприємстві мають приділяти достатньо уваги для підвищення якості інформаційного простору та розробляти заходи для усунення наявних проблем, що має бути основою стратегії розвитку підприємства.

Рис. 1.5. Проблемні аспекти інформаційного забезпечення економічної безпеки на підприємстві

В умовах невизначеності умов провадження бізнесу важливим є постійний моніторинг та аналіз ризиків й загроз діяльності, але більшість підприємств не приділяють цьому увагу, або не мають можливості побудувати постійно-діючу систему моніторингу та відстеження загроз зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища, що може спричинити

пропуск важливих сигналів на етапі можливості застосування превентивних заходів захисту бізнесу та призведе до серйозних проблем в бізнесі. Своєю чергою, відсутність постійного моніторингу ризиків й загроз ускладнює можливість адаптації до змін в бізнес-середовищі, особливо в сучасних реаліях повномасштабної війни в країні. Інформаційне забезпечення має відповідати принципам гнучкості в умовах змін нормативного регулювання, економічних обмежень, геополітичних аспектів тощо, тому знижується можливість формування належного рівня економічної безпеки підприємства.

Таким чином, інформаційне забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства впливає на рівень фінансової стійкості та конкурентоспроможність бізнесу та породжує певні проблемні аспекти, пов'язані з недостатньою якістю інформаційного ресурсу, відсутністю інтеграції всіх складових інформаційного простору в єдину систему управління, недостатнім рівнем компетентності працівників, наявністю ризиків витоку інформації, недостатнім рівнем моніторингу та застосування аналітичних процедур, що ускладнює процес адаптації до загроз бізнес-середовища. Система менеджменту на підприємстві має будуватись в контексті стратегії підвищення якості інформаційного простору.

Висновки до розділу 1

1. Кожне підприємство є зацікавленим в отриманні максимального результату своєї бізнес - діяльності, тобто планує отримати такий прибуток, якого буде достатньо для вирішення економічних завдань власників, соціальних запитів працівників підприємства, фінансових потреб контрагентів та фіскальних органів, а також забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства в цілому. В сучасних умовах провадження бізнесу актуальною стає проблема захисту від негативного впливу ризиків й

загроз зовнішнього та внутрішнього економічного середовища, що формує необхідний рівень фінансово-економічної безпеки підприємства.

2. Інформаційне забезпечення виконує майже ключову роль в процесі формування фінансово-економічної безпеки підприємства. Облікові дані є основою аналітичних розрахунків, тому є структурною складовою інформаційного простору бізнесу. Саме облік надає менеджерам підприємства достовірну, повну та своєчасну інформацію для потреб прийняття обгрунтованих та оптимальних управлінських рішень задля планування заходів запобігання ризикам та загрозам фінансовій стабільності підприємства або мінімізації їх негативного впливу на фінансово-економічну безпеку підприємства. Інформаційний ресурс виступає ефективним інструментарієм формування належного рівня конкурентоспроможності, фінансової стабільності, ділової активності, фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства.

3. Інформаційне забезпечення для потреб формування належного рівня економічної безпеки підприємства має відповідати певним критеріям якості, що забезпечуватиме ефективне попередження, виявлення та нейтралізацію загроз фінансовій стійкості та конкурентоспроможності підприємства в актуальних умовах провадження бізнесу. Формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має здійснюватись з дотриманням принципів законності, системності, комплексності, доцільності, компетентності, конфіденційності та координації. Якість інформаційного забезпечення для потреб управління економічною безпекою підприємства забезпечується визначенням параметрів фінансово-економічного розвитку підприємства, плануванням оптимальних показників рівня економічної безпеки підприємства, вибором способу та інструментарію обробки інформаційного ресурсу, а також контролем за фактичним рівнем захисту від ризиків та загроз бізнесу.

4. Інформаційне забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства впливає на рівень фінансової стійкості та

конкурентоспроможність бізнесу та породжує певні проблемні аспекти, пов'язані з недостатньою якістю інформаційного ресурсу, відсутністю інтеграції всіх складових інформаційного простору в єдину систему управління, недостатнім рівнем компетентності працівників, наявністю ризиків витоку інформації, недостатнім рівнем моніторингу та застосування аналітичних процедур, що ускладнює процес адаптації до загроз бізнес-середовища. Менеджери на підприємстві мають приділяти достатньо уваги для підвищення якості інформаційного простору та розробляти заходи для усунення наявних проблем, що має бути основою стратегії розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Моніторинг показників діяльності ТОВ «НК-ПРОМ»

Кваліфікаційне дослідження здійснено на основі проходження практичної підготовки в ТОВ «НК-ПРОМ», яке функціонує в місті Дніпро. Діяльність підприємства розпочалась в 2019 році та пов'язана з оптовою торгівлею металами та металевими рудами. Підприємство реалізовує металопрокат як оптом, так і в роздріб (від 1 кг та 1 км) за принципом індивідуального підходу до кожного замовника. На ринку кольорових металів досліджуване підприємство займає достатньо високу позицію з відповідними надійними взаємозв'язками з клієнтами, зокрема, менеджерами багатьох металургійних підприємств як в Дніпрі, так і інших містах країни. Така успішна діяльність передбачає взаємовигідне партнерство завдяки широкому асортименту металопродукції, металу та сплавів.

Серед постачальників досліджуваного ТОВ «НК-ПРОМ» є великі виробники (понад 50 контрагентів), які забезпечують широким асортиментом металопродукції. Поставки від виробників здійснюються у великих обсягах (від 65 т) на сучасні склади. Складська інфраструктура досліджуваного ТОВ «НК-ПРОМ» дозволяє забезпечити широкий асортимент з понад 24 тисяч найменувань та гарантує наявність металопродукції до 240 тисячі тонн. Відпуск металопродукції та її відвантаження здійснюється майже цілодобово. На одній базі зберігається широкий асортимент металопродукції, тому клієнти мають можливість формувати багатопозиційне замовлення з будь-якої кількості та найменувань металопродукції. На підприємстві наявні можливості для оперативного та надійного навантаження металопрокату, а також наявний транспорт для своєчасної та точної доставки.

Також підприємство надає послуги з первинної обробки металу, що дає можливість залучати більшу кількість клієнтів, які не мають у своєму виробництві власних допоміжних цехів з переробки металу. Отже, клієнти мають можливість одразу використовувати металозаготовки та металопродукцію одразу у своєму виробництві та відмовитись від своїх складських запасів. Клієнтська база ТОВ «НК – ПРОМ» налічує більш ніж 50 тисяч підприємств завдяки унікальному асортименту, а також якісним та надійним поставкам в будь-якій кількості.

Надійні позиції ТОВ «НК – ПРОМ» на ринку металопрокату забезпечують стійкий фінансовий стан об'єкта дослідження. Проаналізуємо вартість активів ТОВ «НК – ПРОМ» за період 2019 -2023 рр. за допомогою рис. 2.1.

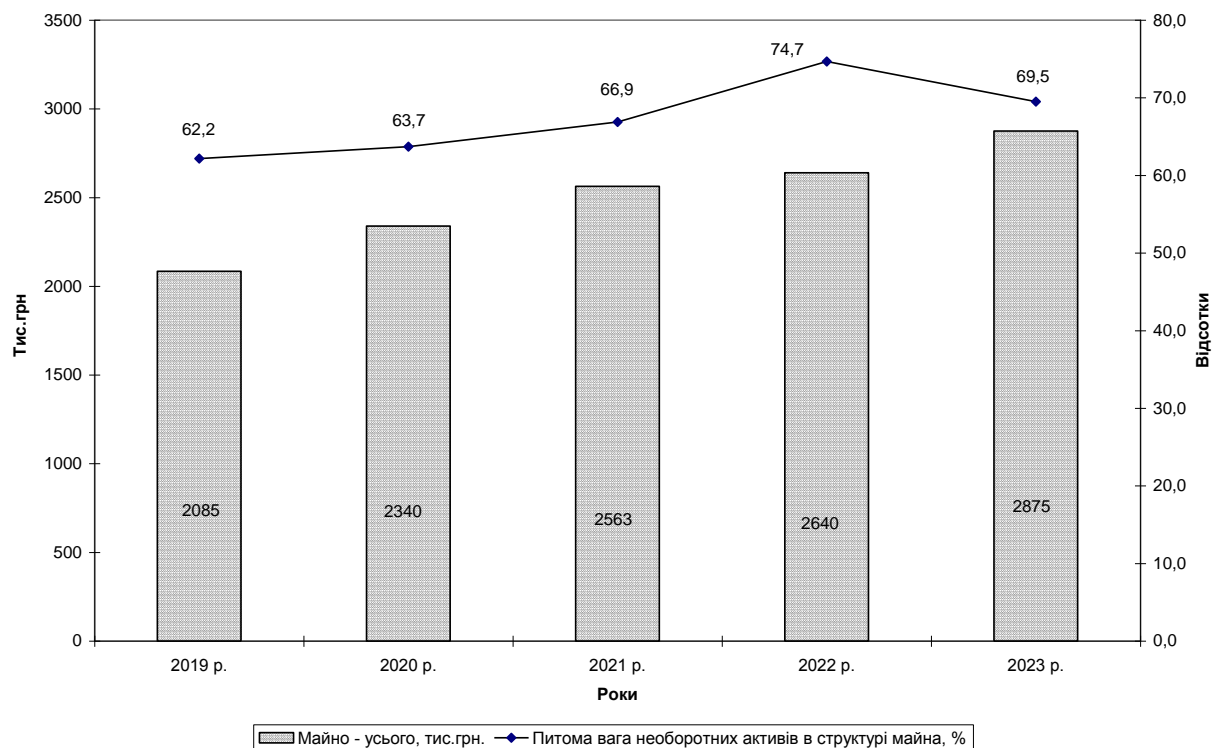

Рис. 2.1. Вартість майна та питома вага необоротних активів ТОВ «НК – ПРОМ»

На рисунку 2.1 представлено діаграму вартості майна ТОВ «НК-ПРОМ» та графік питомої ваги вартості необоротних активів в структурі

майна протягом 2019 – 2023 рр. Як бачимо, вартість майна зростає протягом кожного аналізованого року, що є позитивною тенденцією. Показник питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «НК-ПРОМ» має позитивну тенденцію протягом періоду 2019-2022 рр., проте в 2023 рр. спостерігаємо незначне зниження. Отже, питома вага інвестицій в модернізацію виробництва щороку підвищується, а в 2022 році підприємство потребувало менше інвестицій в необоротні активи для модернізації процесу виробництва. Зазначена тенденція означає збільшення обсягів діяльності завдяки оновленню обладнання, підвищенню виробничих потужностей, що зумовлює відповідний вплив на фінансові потреби та фінансову стійкість досліджуваного підприємства.

Ефективність бізнесу характеризують показники доходів, витрат діяльності та чистого прибутку. На рис. 2.2. наведено динаміку результатів бізнес-діяльності ТОВ «НК-ПРОМ» за аналізований 2019-2023 рр.

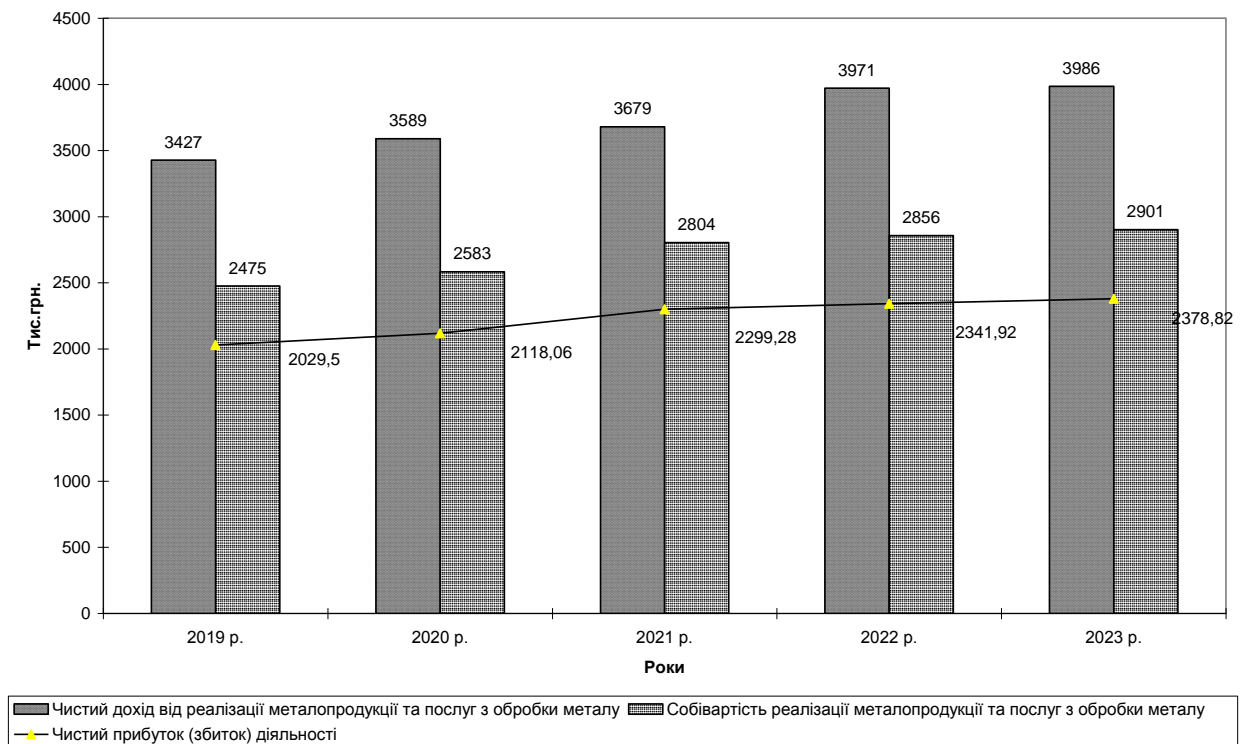

Рис. 2.2. Динаміка результатів бізнес-діяльності ТОВ «НК-ПРОМ»

На рисунку 2.2. наведено діаграму динаміки обсягів доходу від реалізації металопродукції та послуг з обробки металу, собівартості реалізації, а також графік обсягу чистого прибутку від діяльності протягом періоду 2019-2023 рр. Бачимо тенденцію до збільшення обсягу реалізації протягом аналізованого періоду, хоча зміни цього показника несуттєві. Показник собівартості реалізації також підвищується, проте ці зміни менш стабільні порівняно з розміром доходу від реалізації, що зумовлено зростанням витрат, пов'язаних з діяльністю досліджуваного підприємства. Графік розміру чистого прибутку діяльності демонструє достатньо стабільну тенденцію з несуттєвими коливаннями протягом аналізованого періоду. Отже, незважаючи на підвищення доходів і витрат, пов'язаних з реалізацією металопродукції та послуг з обробки металу, в досліджуваному підприємстві зберігається стабільний рівень чистого прибутку діяльності. Досліджуване підприємство є рентабельним, збільшення розміру витрат є пропорційним темпам економічному розвитку бізнесу.

На рис. 2.3 візуалізовано динаміку наявності та ефективності використання основних засобів ТОВ «НК-ПРОМ» у вигляді діаграми в розрізі коефіцієнтів технічної озброєності підприємства, придатності, оновлення та зносу основних засобів за період 2019 – 2023 рр. Як бачимо з діаграми, рівень технічної озброєності підприємства має тенденцію до підвищення, що зумовлено інвестиціями в модернізацію процесу виробництва шляхом придбання нового обладнання та інноваційних технологій. Протягом аналізованого періоду спостерігаємо несуттєві коливання коефіцієнту оновлення основних засобів, проте загальна тенденція зміни є позитивною і оновлення основних засобів протягом аналізованого періоду було достатньо активним. Значення коефіцієнту зносу основних засобів підвищується, що зумовлено як збільшенням вартості основних засобів, а отже і пропорційним зростанням зносу, так і застосуванням методу прискореного зменшення вартості для нарахування амортизації для інноваційних технологій, яким притаманний моральний знос.

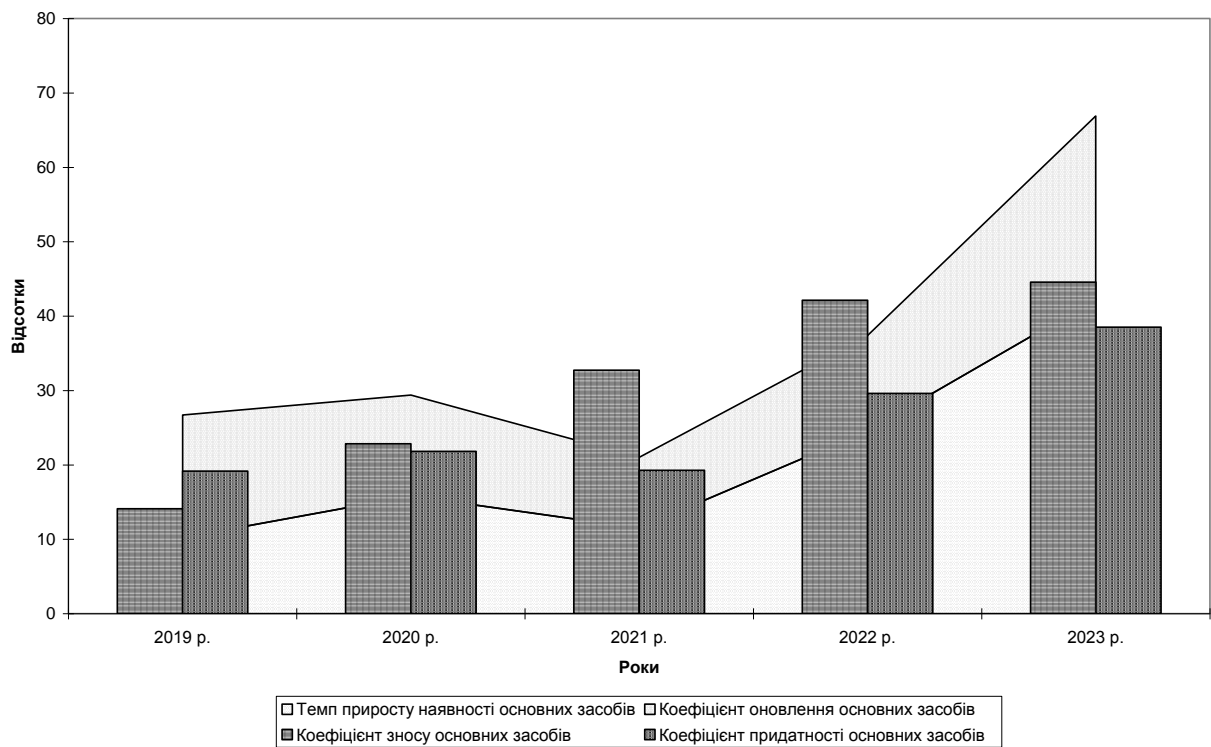

Рис. 2.3. Динаміка наявності та ефективності використання основних засобів ТОВ «НК-ПРОМ»

Отже, ТОВ «НК-ПРОМ» оновлює свою технічну оснащеність, що є позитивним для бізнесу, проте зростання зносу свідчить про інтенсивне використання обладнання та технологій. Зазначена тенденція зміни показників ефективності використання основних засобів зумовлює необхідність інвестування в технічне озброєння підприємства для підтримки високого рівня технічного стану та продуктивності бізнесу.

На рис. 2.4. відображено діаграму показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «НК-ПРОМ» за період 2019 – 2023 рр. Як бачимо з наведеної діаграми, коефіцієнт обертання оборотних активів за аналізований період має тенденцію до коливань – зростання в 2020 році, зниження в 2021 році, зростання в 2022 році і знову зниження в 2023 році. Такі коливання пов'язані з особливостями бізнес-середовища в період пандемії та воєнного стану, зокрема, в частині дебіторської заборгованості як

складової оборотних активів підприємства. Коефіцієнт завантаження оборотних активів має тенденцію до зменшення з несуттєвим коливанням в 2022 році.

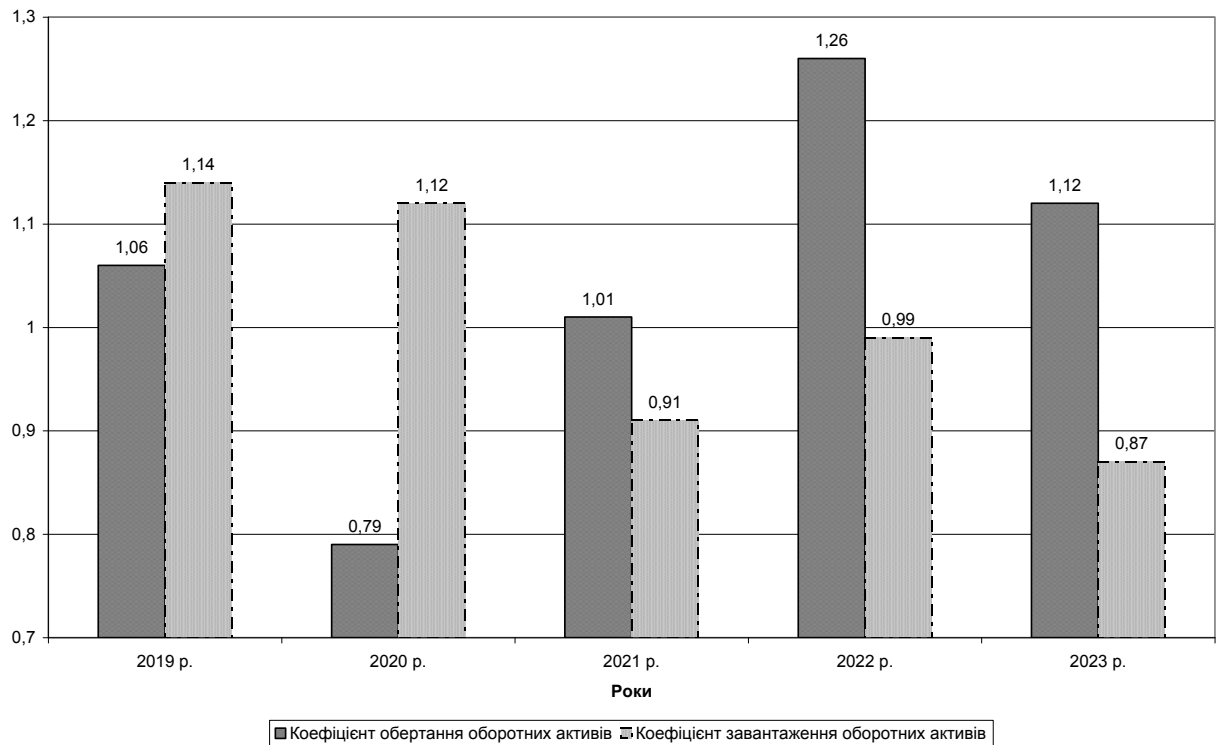

Рис. 2.4. Динаміка ефективності використання оборотних активів ТОВ «НК-ПРОМ»

Таким чином, досліджуване ТОВ «НК-ПРОМ» здійснює діяльність, пов'язану з оптовою торгівлею металами та металевими рудами. Також підприємство надає послуги з первинної обробки металу. В ТОВ «НК-ПРОМ» протягом періоду 2019 – 2023 рр. спостерігається збільшення обсягів діяльності завдяки оновленню обладнання, підвищенню виробничих потужностей, що зумовлює відповідний вплив на фінансові потреби та фінансову стійкість досліджуваного підприємства. Незважаючи на підвищення доходів і витрат, пов'язаних з реалізацією металопродукції та послуг з обробки металу, в досліджуваному підприємстві зберігається стабільний рівень чистого прибутку діяльності. Досліджуване підприємство є

рентабельним, збільшення розміру витрат є пропорційним темпам економічному розвитку бізнесу. Рівень технічної озброєності підприємства має тенденцію до підвищення, що зумовлено інвестиціями в модернізацію процесу виробництва шляхом придбання нового обладнання та інноваційних технологій.

2.2. Оцінка ключових показників економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ»

Економічна безпека підприємства розглядається як синергетична дія окремих чинників, які уособлюють свій вплив у певних її складових. Складові економічної безпеки в сукупності зумовлюють певний рівень захисту від загроз та небезпек зовнішнього і внутрішнього середовища. Проаналізуємо вплив чинників на окремі види безпеки досліджуваного підприємства.

Важливою складовою економічної безпеки є фінансова безпека, на яку впливає структура майна підприємства, зокрема, сума власного капіталу, короткострокових та довгострокових зобов'язань, оборотних і необоротних активів. В таблиці 2.1. наведено методику та розрахунок показника фінансової безпеки досліджуваного підприємства на основі даних фінансової звітності за 2023 р.

На рівень економічної безпеки на будь-якому підприємстві чинить вплив діяльність кадрового персоналу щодо розробки та впровадження в дію заходів щодо захищеності від загроз внутрішнього та зовнішнього бізнес-середовища. На рівень кадрової безпеки впливає наявність кадрового потенціалу, їх кваліфікація, кадрова політика підприємства тощо. Розрахуємо рівень кадрової складової за наступною формулою:

$$K_{\text{кб}} = 0,25 \times K_n + 0,2 \times K_g + 0,35 \times \Phi_o + 0,2 \times \Phi_{\text{но}} \quad (2.1),$$

Методика та розрахунок показника фінансової безпеки
ТОВ «НК-ПРОМ»

Формула для розрахунку показника	Інформаційне джерело
1. $\pm E_c$ - сума оборотних активів (власних) для покриття понесених витрат	
$E_c = BK - A_1$ $\pm E_c = E_e - Z$	<i>BK</i> - сума власного капіталу; <i>A₁</i> - вартість необоротних активів; <i>Z</i> - вартість виробничих запасів.
Розрахунок:	
$E_c = 52 - 1999 = -1947$	$\pm E_c = -1947 - 205 = -2152$
2. $\pm E_t$ - сума власного та запозиченого капіталу	
$\pm E_t = (E_c + K) - Z$	<i>K</i> - короткострокові кредити банку; <i>Z</i> - вартість виробничих запасів.
Розрахунок:	
$\pm E_t = (-2152 + 0) - 205 = -2357$	
3. $\pm E_n$ - сума оборотних (власних) коштів та запозиченого капіталу (кредитів банку)	
$\pm E_n = (E_c + K + K_t) - Z$	<i>K</i> - короткострокові кредити банку, <i>K_t</i> - довгострокові кредити банку; <i>Z</i> - вартість виробничих запасів.
Розрахунок:	
$\pm E_n = (-2152 + 0 + 0) - 205 = -2357$	
Висновок щодо допустимого значення: критичний рівень, умовне значення = 1	

В таблиці 2.2. наведено методику та розрахунок показника кадрової безпеки досліджуваного підприємства на основі даних статистичної звітності за 2023 р. та результатів власних спостережень.

Рівень інформаційної безпеки визначається як інтегральний показник повноти, релевантності та точності інформаційного забезпечення за наступною формулою:

$$K_{i6} = K_n \times K_c \times K_t \quad (2.2)$$

Методика та розрахунок показника кадрової безпеки
ТОВ «НК-ПРОМ»

Формула для розрахунку показника	Інформаційне джерело
1. K_{Π} - коефіцієнт плинності кадрового персоналу	
$K_{\Pi} = \frac{\sum \mathcal{U}_3}{\mathcal{U}}$	$\mathcal{U}_3$ - кількість працівників підприємства, звільнених за звітний період; $\mathcal{U}$ - сукупна кількість працівників на підприємстві
Розрахунок:	
$K_{\Pi} = \frac{1}{10} = 0,01$ - задовільний рівень, умовне значення = 3	
2. $K_{\mathcal{B}}$ - коефіцієнт фізичного старіння кадрового персоналу	
$K_{\mathcal{B}} = \frac{\mathcal{U}_{\mathcal{B}}}{\mathcal{U}}$	$\mathcal{U}_{\mathcal{B}}$ - кількість працівників підприємства віком понад 60 років; $\mathcal{U}$ - сукупна кількість працівників на підприємстві
Розрахунок:	
$K_{\mathcal{B}} = \frac{1}{10} = 0,01$ - задовільний рівень, умовне значення = 3	
3. Φ_o - показник фондоозброєності кадрового персоналу	
$\Phi_o = \frac{O3}{\mathcal{U}}$	$O3$ - наявність основних засобів на підприємстві (вартість); $\mathcal{U}$ - сукупна кількість працівників на підприємстві
Розрахунок:	
$\Phi_o = \frac{O3}{\mathcal{U}} = 2185/10 = 218,5$ - задовільний рівень, умовне значення = 3	
4. $\Phi_{но}$ - коефіцієнт фондоозброєності кадрового персоналу невиробничими фондами	
$\Phi_{но} = \frac{O3_{нв}}{\mathcal{U}}$	$O3_{нв}$ - наявність основних засобів на підприємстві (вартість); $\mathcal{U}$ - сукупна кількість працівників на підприємстві
Розрахунок:	
$\Phi_{но} = \frac{O3_{нв}}{\mathcal{U}} = 0/10 = 0$ - критичний рівень, умовне значення = 1	
Інтегральний показник:	
$K_{кб} = 0,25 \times 3 + 0,2 \times 3 + 0,35 \times 3 + 0,2 \times 1 = 2,6$	

В таблиці 2.3. наведено методику та розрахунок показника інформаційної безпеки досліджуваного підприємства на основі результатів власних спостережень.

На рівень інтелектуальної безпеки впливає кваліфікація працівників підприємства, їх інтелектуальноозброєність, а також дохідність

інтелектуальної власності підприємства. Ця складова економічної безпеки визначається за наступною формулою:

$$K_{it} = 0,5 \times K_{кв} + 0,25 \times K_{io} + 0,25 \times K_d \quad (2.3)$$

Таблиця 2.3

Методика та розрахунок показника інформаційної безпеки
ТОВ «НК-ПРОМ»

Формула для розрахунку показника	Інформаційне джерело
1. K_n - коефіцієнт повноти інформаційного забезпечення	
$K_n = \frac{K_3}{K_{cp}}$	K_3 - обсяг інформації в розпорядженні менеджерів підприємства; K_{cp} - обсяг інформації, необхідний для управлінських рішень
Розрахунок:	
$K_n = \frac{K_3}{K_{cp}} = \frac{85\%}{100\%} = 0,85$	
2. K_c - коефіцієнт релевантності інформаційного забезпечення	
$K_c = \frac{K_{нс}}{K_{нсп}}$	$K_{нс}$ - кількість ефективних управлінських рішень, прийнятих на основі наявної інформації; $K_{нсп}$ - загальна кількість управлінських рішень, прийнятих на основі наявної інформації.
Розрахунок:	
$K_c = \frac{K_{нс}}{K_{нсп}} = \frac{75\%}{100\%} = 0,75$	
3. K_t - коефіцієнт точності інформаційного забезпечення	
$K_t = \frac{K_p}{K_3}$	K_p - обсяг інформації, використаний для ефективних рішень; K_3 - обсяг інформації в розпорядженні менеджерів підприємства
Розрахунок:	
$K_t = \frac{K_p}{K_3} = \frac{65\%}{85\%} = 0,76$	
Інтегральний показник та висновок:	
$K_{i6} = 0,85 \times 0,75 \times 0,76 = 0,48$ - середній рівень, умовне значення= 2.	

Кваліфікація працівників підприємства оцінюється виходячи з чисельності фахівців з вищою освітою у відношенні до загальної кількості працівників на підприємстві:

$$K_{кв} = \frac{Ч_{во}}{Ч} \quad (2.4)$$

В досліджуваному підприємстві цей показник складає 75%, що означає задовільний рівень, умовне значення =4. За аналізований період в досліджуваному підприємстві не було створено або придбано об'єкти інтелектуальної власності, тому показники інтелектуальноозброєності та дохідності інтелектуальної власності підприємства мають критичний рівень, умовне значення = 1. Інтегральний показник інтелектуальної безпеки в досліджуваному підприємстві становить:

$$K_{it} = 0,5 \times 4 + 0,25 \times 1 + 0,25 \times 1 = 2,25$$

На рівень силової безпеки чинять вплив сума витрат на фізичну охорону підприємства та його працівників, а також наявність служби охорони, сигналізації тощо. Рівень силової складової безпеки розраховується за наступною формулою:

$$K_c = 0,5 \times K_{e.ox.} + 0,5 \times K_{сб} \quad (2.5)$$

Відношення рівня витрат на фізичну охорону підприємства та його працівників до загальної суми витрат діяльності в досліджуваному підприємстві за аналізований період становить:

$$K_{e.ox.} = 95 / 3500 = 0,03 - \text{середній рівень, умовне значення } 2.$$

В досліджуваному підприємстві наявна служба охорони (2 працівники – охоронці зі змінним графіком роботи) та встановлена сигналізація на адміністративний офіс, тому коефіцієнт забезпеченості працівників службою охорони та сигналізацією становить абсолютний рівень, умовне значення 3.

Інтегральний показник силової безпеки в досліджуваному підприємстві становить:

$$K_c = 0,5 \times 2 + 0,5 \times 3 = 2,5$$

Розраховані показники складових економічної безпеки досліджуваного підприємства узагальнено на рис. 2.5. Радарний графік наочно відображає значення розрахованих структурних показників економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ» порівняно з їх нормативним рівнем. Як бачимо, суттєве відхилення від нормативного значення має фінансова складова економічної

безпеки. Несуттєві відхилення від нормативного значення мають силова та інформаційна безпека. Рівень кадрової та інтелектуальної безпеки майже вдвічі відрізняється від нормативного значення, тому підприємство має врахувати визначену тенденцію для розробки управлінських рішень щодо зміцнення рівня економічної безпеки в розрізі окремих її складових.

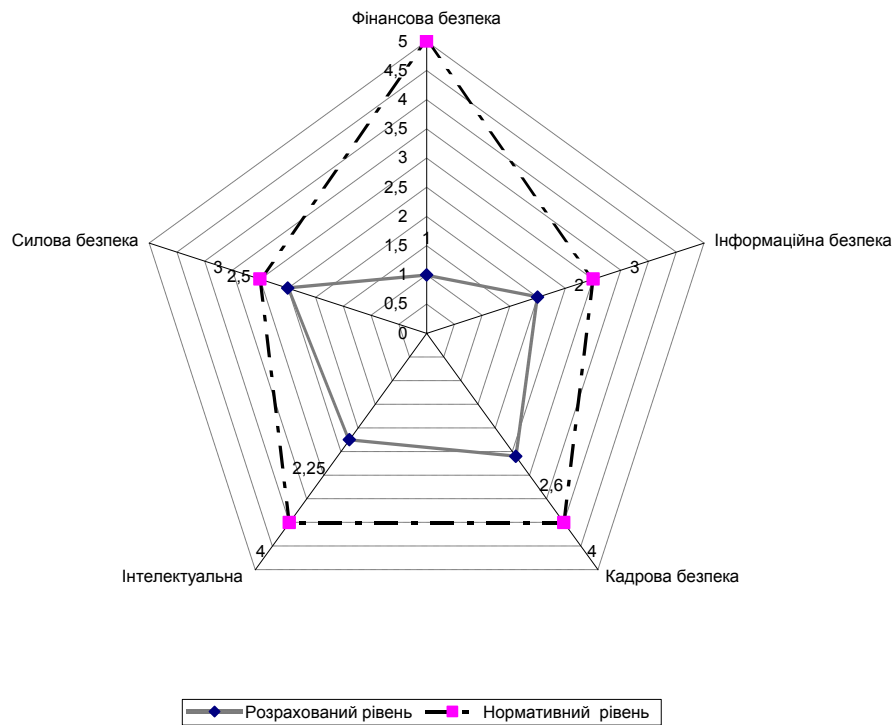

Рис. 2.5. Показники складових економічної безпеки ТОВ «НК-ПРОМ»

Таким чином, складові економічної безпеки в сукупності зумовлюють певний рівень захисту від загроз та небезпек зовнішнього і внутрішнього середовища. Суттєве відхилення від нормативного значення має фінансова складова економічної безпеки. Несуттєві відхилення від нормативного значення мають силова та інформаційна безпека. Рівень кадрової та інтелектуальної безпеки майже вдвічі відрізняється від нормативного значення, тому підприємство має врахувати визначену тенденцію для розробки управлінських рішень щодо зміцнення рівня економічної безпеки в розрізі окремих її складових.

2.3. Аналіз стану інформаційного забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві

На стан інформаційного забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві впливає рівень та якість застосування цифрових технологій, адже інформаційний ресурс в досліджуваному підприємстві формується завдяки цифровим технологіям, зокрема, комп'ютерній програмі «BAS – Бухгалтерія» для ведення бухгалтерського обліку та програмі для звітності «Med.ос». Для обміну інформацією з банком щодо руху грошових коштів на поточних рахунках застосовується програмний додаток «Приват-24 для бізнесу». Для комунікації з Державною Податковою інспекцією використовується спеціальний програмний продукт «Електронний кабінет платника податків». Також для формування інформаційного забезпечення застосовуються ресурси Microsoft Office. Інформаційне забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві формується за допомогою мережі Інтернет (Wi-Fi покриття та мобільний інтернет у кожного співробітника).

Отже, рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки в сучасних умовах провадження бізнесу суттєво зростає, оскільки кіберзагрози, економічна нестабільність, конкуренція, пандемія COVID-19 та війна в країні призводять до розвитку інформаційних технологій та глобалізації їх застосування в діяльності підприємств. Рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві візуалізовано на рис. 2.6.

За спостереженнями під час дослідження рівня цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки в ТОВ «НК-ПРОМ» визначено, що близько 55% працівників підприємства працюють на комп'ютері із мережею Інтернет. Обмін інформацією всередині підприємства між працівниками та керівництвом також здійснюється завдяки мережі інтернет та відповідних месенджерів.

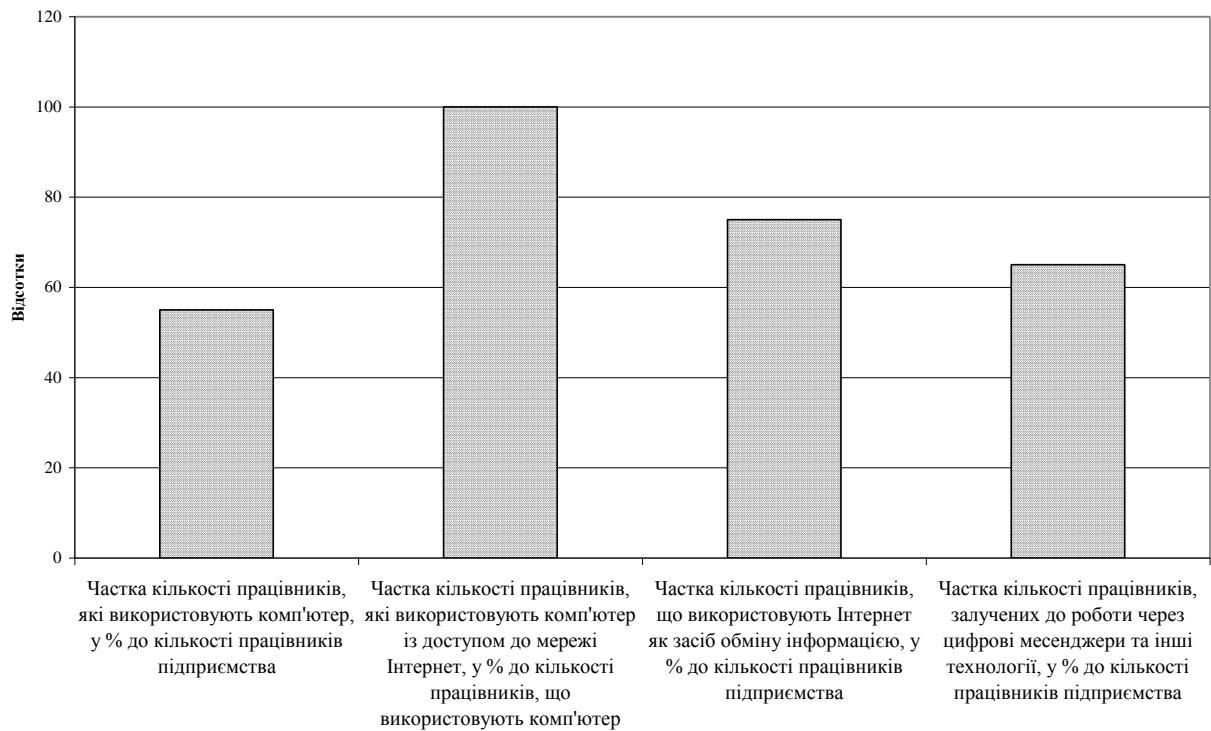

Рис. 2.5. Рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки в ТОВ «НК-ПРОМ»

Джерело: розраховано на основі власних досліджень автора

Стан та рівень цифровізації інформаційного забезпечення в сучасних умовах провадження бізнесу динамічно розвивається, що забезпечує конкурентоспроможність підприємств та їх здатність адаптуватись до зміни умов бізнес-середовища. Більшість підприємств будує свою систему управління в спеціалізованому програмному середовищі, в тому числі хмарному середовищі, із застосуванням спеціальних ІТ - рішень для інтеграції процесів управління фінансовими ресурсами, оборотними та необоротними активами, зобов'язаннями, а також розробкою ефективних логістичних ланцюгів та комунікаційних зв'язків з контрагентами. В сучасних умовах бізнесу цифровізація інформаційного забезпечення стає складовою стратегічного розвитку підприємства, адаптації до змін умов бізнес-середовища та формування необхідного рівня його економічної безпеки.

Стан та рівень цифровізації інформаційного забезпечення діяльності в досліджуваному підприємстві можна оцінити за допомогою наступної формули:

$$K_{ЦІЗ} = \frac{PЦК_{факт}}{PЦК_{необх}}, \quad (2.6)$$

де:

$K_{ЦІЗ}$ - коефіцієнт цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки;

$PЦК_{факт}$ - фактичний рівень цифрової компетентності співробітників;

$PЦК_{необх}$ - необхідний рівень цифрової компетентності співробітників – приймається за 1.

Понад 50% бізнес-процесів в досліджуваному підприємстві виконується із застосуванням ІТ-технологій, тому приймаємо фактичний рівень цифрової компетентності працівників за 0,5 (50% від необхідного рівня). Отже, в ТОВ «НК-ПРОМ» спостерігається достатній рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки, проте розвиток інноваційних технологій триває, тому досліджуване підприємство має використовувати нові можливості інтеграції ІТ - інновацій в систему менеджменту та оптимізувати інформаційне забезпечення бізнесу.

Таким чином, рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки в сучасних умовах провадження бізнесу суттєво зростає, що забезпечує конкурентоспроможність підприємств та їх здатність адаптуватись до зміни умов бізнес-середовища. В ТОВ «НК-ПРОМ» спостерігається достатній рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки, проте розвиток інноваційних технологій триває, тому досліджуване підприємство має використовувати нові можливості інтеграції ІТ - інновацій в систему менеджменту та оптимізувати інформаційне забезпечення бізнесу.

Висновки до розділу 2.

1. Досліджуване ТОВ «НК-ПРОМ» здійснює діяльність, пов'язану з оптовою торгівлею металами та металевими рудами. Також підприємство надає послуги з первинної обробки металу. Серед постачальників досліджуваного ТОВ «НК-ПРОМ» є великі виробники (понад 50 контрагентів), які забезпечують широким асортиментом металопродукції. На підприємстві наявні можливості для оперативного та надійного навантаження металопрокату, а також наявний транспорт для своєчасної та точної доставки. Клієнтська база ТОВ «НК – ПРОМ» налічує більш ніж 50 тисяч підприємств завдяки унікальному асортименту, а також якісним та надійним поставкам в будь-якій кількості.

2. В ТОВ «НК-ПРОМ» протягом періоду 2019 – 2023 рр. спостерігається збільшення обсягів діяльності завдяки оновленню обладнання, підвищенню виробничих потужностей, що зумовлює відповідний вплив на фінансові потреби та фінансову стійкість досліджуваного підприємства. Незважаючи на підвищення доходів і витрат, пов'язаних з реалізацією металопродукції та послуг з обробки металу, в досліджуваному підприємстві зберігається стабільний рівень чистого прибутку діяльності. Досліджуване підприємство є рентабельним, збільшення розміру витрат є пропорційним темпам економічному розвитку бізнесу. Рівень технічної озброєності підприємства має тенденцію до підвищення, що зумовлено інвестиціями в модернізацію процесу виробництва шляхом придбання нового обладнання та інноваційних технологій.

3. Складові економічної безпеки в сукупності зумовлюють певний рівень захисту від загроз та небезпек зовнішнього і внутрішнього середовища. В ТОВ «НК-ПРОМ» суттєве відхилення від нормативного значення має фінансова складова економічної безпеки. Несуттєві відхилення від нормативного значення мають силова та інформаційна безпека. Рівень

кадрової та інтелектуальної безпеки майже вдвічі відрізняється від нормативного значення, тому підприємство має врахувати визначену тенденцію для розробки управлінських рішень щодо зміцнення рівня економічної безпеки в розрізі окремих її складових.

4. Інформаційний ресурс в досліджуваному підприємстві формується завдяки цифровим технологіям, зокрема, комп'ютерній програмі «BAS – Бухгалтерія» для ведення бухгалтерського обліку та програмі для звітності «Med.ос». Для обміну інформацією з банком щодо руху грошових коштів на поточних рахунках застосовується програмний додаток «Приват-24 для бізнесу». Для комунікації з Державною Податковою інспекцією використовується спеціальний програмний продукт «Електронний кабінет платника податків». Також для формування інформаційного забезпечення застосовуються ресурси Microsoft Office. Інформаційне забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві формується за допомогою мережі Інтернет (Wi-Fi покриття та мобільний інтернет у кожного співробітника). В ТОВ «НК-ПРОМ» спостерігається достатній рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки, проте розвиток інноваційних технологій триває, тому досліджуване підприємство має використовувати нові можливості інтеграції ІТ - інновацій в систему менеджменту та оптимізувати інформаційне забезпечення бізнесу.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методи і засоби підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства

Підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства є важливим завданням менеджерів, адже реалізуються завдання оптимізації робочих місць, прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Погоджуємось з думкою фахівця Ліщенко А. В., що «в основі моделей інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств лежить ефективна система збору та аналізу інформації, що характеризуються методами та інструментами обробки даних» [27]. Ефективність інформаційного забезпечення діяльності підприємства формується завдяки вибору відповідних технологій та методів в системі менеджменту. Вчені зазначають, що «до методів належать алгоритми, математичні моделі, ігрові моделі. До інструментів належить технічне та програмне забезпечення, що дає можливість обробляти, зберігати та передавати аналізовану інформацію» [27].

Серед методів інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах бізнесу можемо виділити діджиталізацію, аналітику даних, використання хмарних технологій та інтернет речей, засоби кібербезпеки та оптимізацію бізнес-процесів (рис. 3.1).

Діджиталізація в системі менеджменту підприємства може бути реалізована за допомогою різноманітних ІТ – технологій для управління фінансовими потоками, логістикою, виробництвом, продажем, взаємодії з клієнтами, документообігом, що інтегровано в систему менеджменту підприємства.

Рис. 3.1. Методи інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах бізнесу

Бізнес-аналітика є важливим засобом в системі управління, адже аналітичний інструментарій дозволяє виявити взаємозв'язок між чинниками бізнесу та наявними ресурсами для прийняття оптимальних управлінських рішень. Точність вихідних даних та аналітичних розрахунків впливатиме на обґрунтованість управлінських рішень.

Використання хмарних технологій полегшує процес зберігання інформаційного ресурсу та розширює можливості щодо доступу до цієї інформації, підвищує гнучкість процесу її обробки, проте зумовлює необхідність кіберзахисту інформаційного простору суб'єкта підприємництва. Використання спеціалізованих ІТ – інструментів вимагає від фахівців необхідного рівня компетентності, тому важливим є заходи для управління кваліфікацією персоналу. Доцільним є створення внутрішньої бази даних для інформаційних запитів співробітників, що полегшить роботу в контексті зменшення помилок та підвищення ефективності роботи.

Застосування зазначених методів та засобів інформаційного забезпечення підвищить рівень економічної безпеки підприємства завдяки ефективній комунікації, прозорості бізнес-процесів, розробці обґрунтованих управлінських рішень, підвищенню ефективності їх реалізації.

Ефективним засобом підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства є економіко-математичне моделювання, яке дозволяє формалізувати цілі й обмеження ресурсів в математичному вигляді та розрахувати економічний показник ефективності в інформаційній системі Microsoft Excel. Зокрема, в контексті інформаційної безпеки економіко-математичне моделювання дозволяє максимізувати ефективність інформаційних ресурсів завдяки оптимізації розміру витрат на забезпечення економічної безпеки та рівнем захисту, достатнього для підприємства в актуальних умовах ведення бізнесу.

Пропонуємо для розрахунку економіко-математичну модель, яка дозволить оптимізувати рівень витрат на інформаційну безпеку. Математична формалізація матиме наступний вигляд:

V_1 - витрати на кіберзахист (інвестиції в антивірусні програми та фаєрволи);

V_2 - витрати на контроль доступу до інформаційного ресурсу (інвестиції в спеціалізовані програми контролю, системи біометрії, контроль за паролями тощо);

V_3 - витрати на підвищення цифрової компетентності працівників (навчання, інвестиції в створення внутрішньої бази даних тощо).

Актуальні умови бізнесу та обмеження ресурсів можна формалізувати наступним чином:

P – рівень ризиків інформаційної безпеки;

Z_i – ймовірність виникнення загроз;

E_i – економічний збиток від загроз, зокрема, витік інформації, порушення роботи системи тощо;

B – загальна сума витрат, які можливо здійснити на забезпечення економічної безпеки підприємства.

Для комерційних підприємств допустима ймовірність виникнення загроз складає 5-7% на рік, що означає частковий захист від загроз та достатню швидкість реагування на їх вплив на бізнес. Для умов досліджуваного підприємства як вихідні дані прийнято середню ймовірність виникнення загроз на рівні 6% або 0,06.

Економічний збиток від загроз проявляється в отриманні штрафних санкцій, втрат від простою бізнесу, витрати на відновлення даних, ділової репутації, зниження конкурентоспроможності тощо. Для досліджуваного підприємства в моделюванні встановлено рівень збитку від загроз на рівні 100000 грн.

Завданням оптимізації інформаційного забезпечення полягає в тому, щоб в мінімальному обсязі витрат на інформаційну безпеку досягти необхідного рівня захисту від ризиків та загроз бізнесу. Цільову функцію в пропонованій моделі формалізовано в наступному математичному вигляді:

$$Z = B_1 + B_2 + B_3 + \sum_{i=1}^3 P_i \times Z_i \times E_i \rightarrow \min \quad (3.1)$$

В досліджуваному підприємстві пропонуємо обмеження щодо розміру загальної суми витрат на кіберзахист, які можливо здійснити на забезпечення економічної безпеки підприємства на рівні 150000 грн. Отже, система обмежень моделі матиме вигляд:

$$B_1 + B_2 + B_3 \leq 150000 \quad (3.2)$$

Рівень ризику визначено наступним чином:

$$P \equiv Z_i \times E_i \equiv 0,06 \times 100000 = 6000 \text{ грн/ рік.}$$

Всі ризики мають відповідати нормативному обмеженню - коефіцієнт допустимого ризику дорівнює 0,5:

$$P_1 + P_2 + P_3 \leq 0,5 \quad (3.3)$$

Вихідні дані, параметри та цільову функцію для економіко – математичного моделювання було введено в таблицю Microsoft Excel та за допомогою інструменту «Пошук рішення» знайдено оптимальний результат, який задовольняє обмеженням, запланованому бюджету та знижують ризики, що відображено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Результати економіко-математичного моделювання оптимізації рівня витрат на інформаційну безпеку ТОВ «НК-ПРОМ»

Показники	Вихідні/розраховані дані
<i>Обмеження</i>	
Рівень ризику	$\Pi \equiv Z_i \times E_i \equiv 0,06 \times 100000 = 6000$
Бюджет на кіберзахист	$B_1 + B_2 + B_3 \leq 150000$
Сукупність ризиків	$P_1 + P_2 + P_3 \leq 0,5$
<i>Результати розрахунку економіко-математичної моделі засобами Microsoft Excel</i>	
Витрати на кіберзахист, грн	60000
Витрати на контроль доступу до інформаційного ресурсу	50000
Витрати на підвищення цифрової компетентності працівників	40000
Рівень ризику за оптимального розподілу, грн	0

Як бачимо з розрахованих даних, проведених на основі обмежень та запланованого бюджету засобами Microsoft Excel, витрати на кіберзахист мають становити 60000 грн, дещо меншими можуть бути витрати на контроль доступу до інформаційного ресурсу – на рівні 50000 грн, і витрати на підвищення цифрової компетентності працівників складають 40000 грн, що в сукупності не перевищує запланований бюджет витрат. За такого розподілу рівень ризику складає 0 грн.

Таким чином, серед методів інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах бізнесу можемо виділити діджиталізацію, аналітику даних, використання хмарних технологій та інтернет речей, засоби кібербезпеки та оптимізацію бізнес-процесів. Ефективним засобом підвищення ефективності інформаційного забезпечення

діяльності підприємства є економіко-математичне моделювання, яке дозволяє формалізувати цілі й обмеження ресурсів в математичному вигляді та розрахувати економічний показник ефективності в інформаційній системі Microsoft Excel. Пропонуємо для розрахунку економіко-математичну модель, яка дозволить в мінімальному обсязі витрат на інформаційну безпеку досягти необхідного рівня захисту від ризиків та загроз бізнесу. Вихідні дані, параметри та цільову функцію для економіко – математичного моделювання було введено в таблицю Microsoft Excel та за допомогою інструменту «Пошук рішення» знайдено оптимальний результат, який задовольняє обмеженням, запланованому бюджету та знижує ризики.

3.2. Тенденції та інновації в галузі інформаційних технологій

Інформаційні технології динамічно розвиваються і актуальними стають спеціалізовані комп'ютерні продукти, які покращують обробку даних, діджиталізацію бізнес-процесів, кібербезпеку та повноцінну інтеграцію ІТ-технологій в суспільство та кожне підприємство. Підтримуємо думку фахівців Мачак Т.О., Дубини О.Л. та Юрченко С.В., що «забезпечення безпеки інформації є необхідною умовою для забезпечення економічної безпеки підприємства та успішної діяльності будь-якого сучасного підприємства» [28]. Фахівчиня Штангрет І.А. акцентує увагу, що «покращення інформаційного забезпечення створює передумови не лише вирішення тактичних завдань, але й досягнення стратегічних орієнтирів, що полягають у розвитку системи економічної безпеки підприємства» [50].

Вчені відзначають, що «зростаючий обсяг даних та його розміщення на цифрових носіях створює нові загрози безпеки інформації» [28]. Впровадження ІТ-технологій має відбуватись з огляду на діяльність окремого суб'єкта підприємництва, адже, «важливо створити умови для забезпечення збереження інформації, щоб запобігти її витоку, викривлення, викрадення

або знищення, особливо враховуючи конфіденційний характер інформаційних даних» [28]. Фахівці Мельник С., Равлінко З. та Дуфенюк О. наголошують, що «зменшення ризиків в ході прийняття кожного управлінського рішення можливе на основі системності в ході інформаційного забезпечення шляхом побудови відповідної системи інформаційно-аналітичного забезпечення безпекової діяльності» [29]. Проаналізуємо тенденції інновацій в галузі ІТ-технологій в актуальних умовах ведення бізнесу (рис. 3.2).

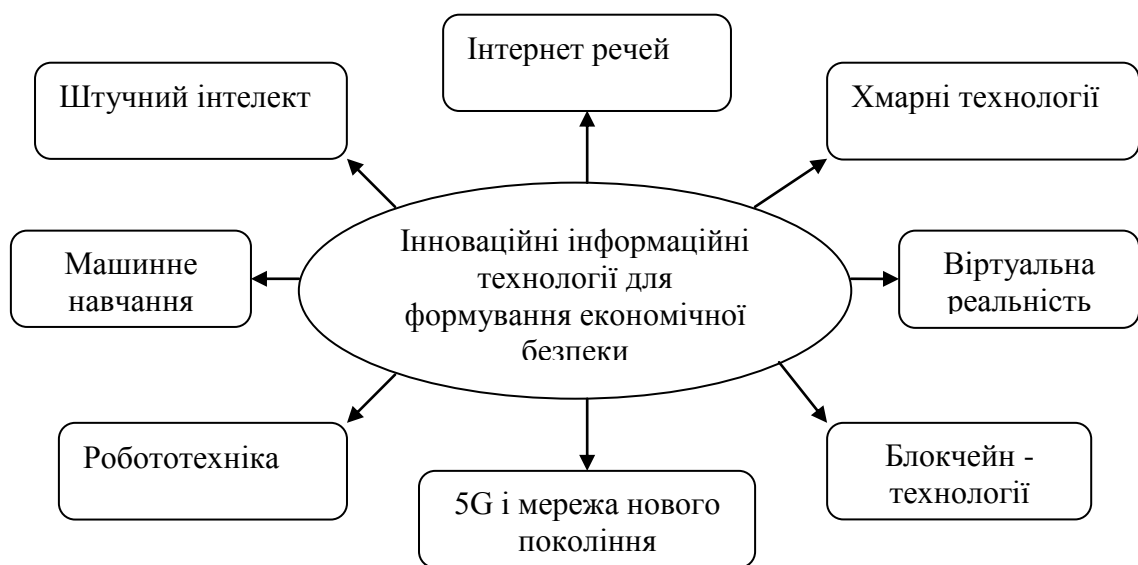

Рис. 3.2. Тенденції інновацій в галузі ІТ-технологій в актуальних умовах ведення антикризового управління бізнесом

Застосування штучного інтелекту (нейронні мовні моделі, ШІ – асистенти, інтелектуальні чат-боти) в процесі формування економічної безпеки відкривають нові можливості для взаємодії з користувачами інформаційного ресурсу підприємства, аналізу даних, підвищують продуктивність працівників та якість обслуговування. Машинне навчання, зокрема такий інструментарій аналізу даних та бізнес-аналітики як Big Data, Data Science, Machine Learning, Artificial intelligence, дозволяє вирішити

складні аналітичні задачі щодо виявлення ризиків та загроз фінансовому стану та кібербезпеці. Інтернет речей (IoT) передбачає застосування певних об'єктів в мережі для збору та аналізу даних в реальному часі для потреб оптимізації ресурсів. Хмарні технології дають можливість приймати гібридні рішення на основі використання багатьох ресурсів, забезпечуючи таким чином гнучкість системи управління на підприємстві.

Віртуальна реальність дає можливість в навчанні співробітників, зокрема, в галузі економічної безпеки, завдяки інтерактивним цифровим технологіям. Захист інформаційного ресурсу підприємства суттєво підвищується завдяки блокчейн-технологіям та криптозахисту, що розширює можливості конфіденційності інформації та підвищення рівня безпеки фінансових операцій, логістиці та інших сферах бізнесу. 5G – технології забезпечують швидкість аналізу та передачі даних, тим самим забезпечує обґрунтованість та актуальність управлінських рішень майже в режимі реального часу. Роботехніка автоматизує рутинні бізнес-процеси та знижує ризики для працівників при їх роботі на виробництві, складі, логістиці, тим самим зменшуючи витрати підприємства та покращуючи його фінансову стабільність.

Вищезазначені інноваційні інформаційні технології формують нову цифрову реальність бізнесу, де належний рівень економічної безпеки забезпечується діджиталізацією бізнес-процесів, високою швидкістю обробки інформаційного ресурсу та інтеграцією ІТ-технологій в бізнес – середовище. Впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва потребує структурованого підходу та можливе завдяки послідовній сукупності дій, що узагальнено на рис. 3.3.

В процесі аналізу поточного стану діяльності підприємства доцільно оцінити наявні процеси, які потребують автоматизації інноваційними інструментами, ідентифікувати потреби та можливості для впровадження інновацій. Такий аналіз поточного стану можливий завдяки інструментарію SWOT-аналізу, який наочно покаже сильна та слабкі сторони такого

впровадження інновацій, можливості та загрози відповідно до мети інноваційних змін.

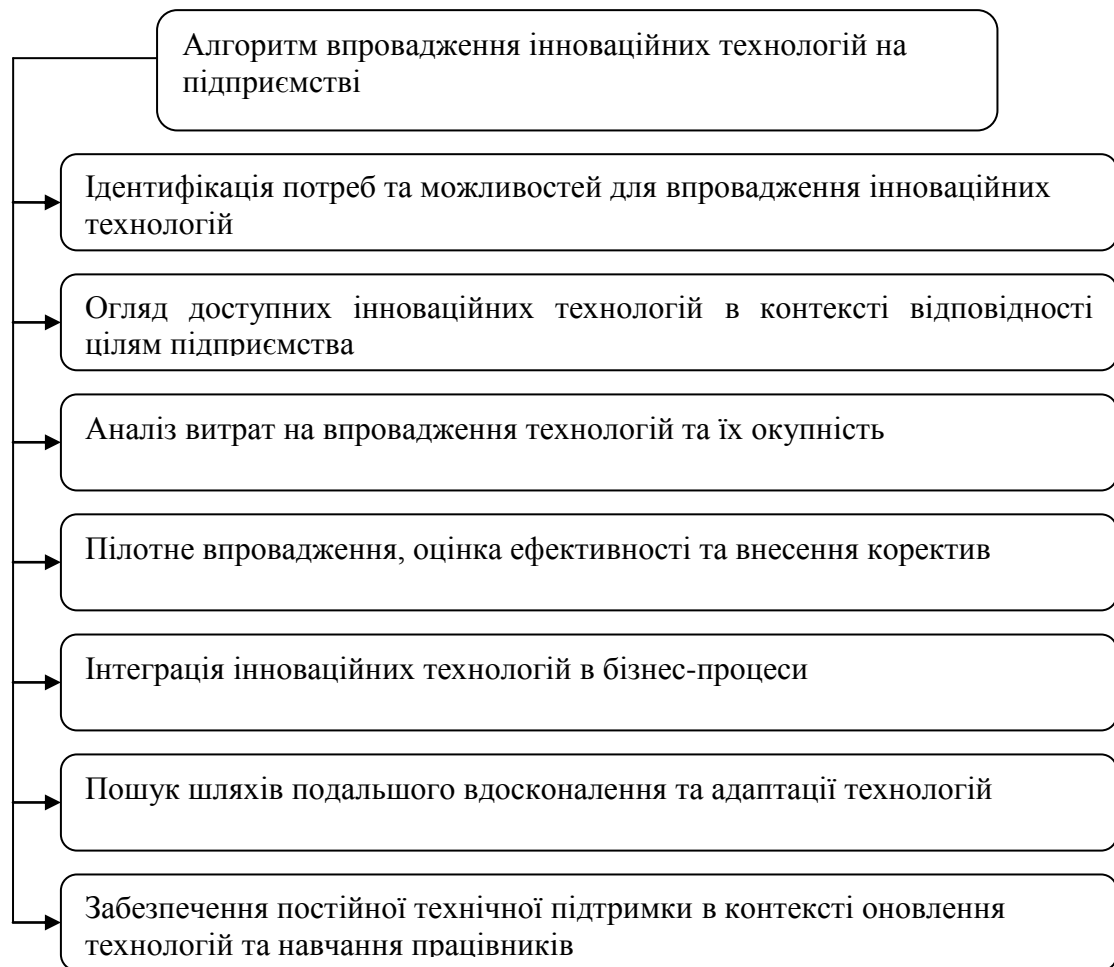

Рис. 3.3. Алгоритм впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва

Огляд доступних інноваційних технологій в контексті відповідності цілям підприємства потрібний для проведення порівняльного аналізу, проведення консультацій з фахівцями та експертами, а також потенційними постачальниками інноваційних технологій. Це дозволить визначити рівень витрат на впровадження інноваційних технологій, оцінити економічні вигоди та ризики, оптимізувати джерела фінансування витрат на інновації, спланувати етапи впровадження та визначити відповідальних осіб.

Доцільним є пілотне впровадження інноваційних проєктів, що дозволить оцінити обрану інноваційну ІТ-технологію та внести корективи в план впровадження. На цьому етапі корисним буде зібрати відгуки відповідальних осіб за впровадження та безпосередніх виконавців бізнес-процесів в умовах впровадження інноваційних технологій. За умов позитивної реалізації пілотного проєкту доцільним є масштабування та інтеграція інноваційних технологій в бізнес-діяльність підприємства на основі постійного моніторингу результатів впровадження й аналізу показників ефективності впровадження. Це забезпечить можливість оптимізації та адаптації інноваційних технологій до бізнес-умов конкретного підприємства.

Важливою складовою процесу впровадження інноваційних технологій в діяльність підприємства є постійна технічна підтримка в контексті оновлення технологій. Не менш важливим є навчання персоналу для ефективного використання інноваційних технологій та формування культури інновацій на підприємстві, мотивування працівників до нових ідей щодо оптимізації інформаційного забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства.

Таким чином, інформаційні технології динамічно розвиваються і актуальними стають спеціалізовані комп'ютерні продукти, які покращують обробку даних, діджиталізацію бізнес-процесів, кібербезпеку та повноцінну інтеграцію ІТ-технологій в суспільство та кожне підприємство. Інноваційні інформаційні технології формують нову цифрову реальність бізнесу, де належний рівень економічної безпеки забезпечується діджиталізацією бізнес-процесів, високою швидкістю обробки інформаційного ресурсу та інтеграцією ІТ-технологій в бізнес –середовище. Запропонований алгоритм впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва у вигляді послідовній сукупності дій заснований на структурованому підході, що забезпечить можливість оптимізації та адаптації інноваційних технологій до бізнес-умов конкретного підприємства

та підвищить рівень ефективності інформаційного ресурсу для потреб формування економічної безпеки.

3.3. Концептуальна модель оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства

Важливою частиною управлінського процесу підприємства є оптимізація інформаційного контенту для захисту від ризиків та загроз ринкового середовища. Обліковий ресурс забезпечує систему менеджменту інформацією для проведення аналітичних розрахунків для виявлення ризиків інформаційному забезпеченню економічної безпеки, важливим є забезпечення якості, точності, деталізації та своєчасності облікових даних в контексті потреб менеджерів. Вважаємо доцільною «систематизацію облікових даних як складової єдиного інформаційного простору, що дасть можливість доступу менеджерів до необхідної інформації з огляду на актуальні запити» [47].

Цифрова економіка пропонує спеціалізовані технології для діджиталізації облікового процесу, аналізу даних та управління бізнесом в єдиній комп'ютерній системі. Для управління бізнесом в умовах цифрової економіки можливим є використання штучного інтелекту (Ai), Big Date, Data Science, Інтернету речей (IoT) тощо. Тому важливою складовою системи управління є навчання персоналу та підвищення їх кваліфікації при визначенні ризиків і загроз інформаційному забезпеченню економічної безпеки. Вважаємо доцільним «необхідність моніторингу та контролю за якістю обліково - інформаційного ресурсу. Внутрішній аудит облікових даних покликаний виявити порушення договірних відносин, законодавства в сфері оподаткування, зловживання тощо» [47]. Своєчасне виявлення недоліків дозволять уникнути фінансових ризиків в зв'язку із штрафами за порушення законодавства. Моніторинг ризиків і загроз має також

спрямовуватись на виявлення випадків кібершахрайства та витоку інформації.

Вважаємо доцільним розробку та реалізації концепції оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, яка включатиме напрямки формування якісного інформаційного забезпечення в актуальних умовах бізнесу. Вважаємо, що «підвищення ефективності обліково-інформаційного ресурсу позитивно вплине на обґрунтованість прийняття управлінських рішень, зниження негативного впливу ризиків й загроз та зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва» [47]. Напрямки оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства наведено на рис. 3.4.

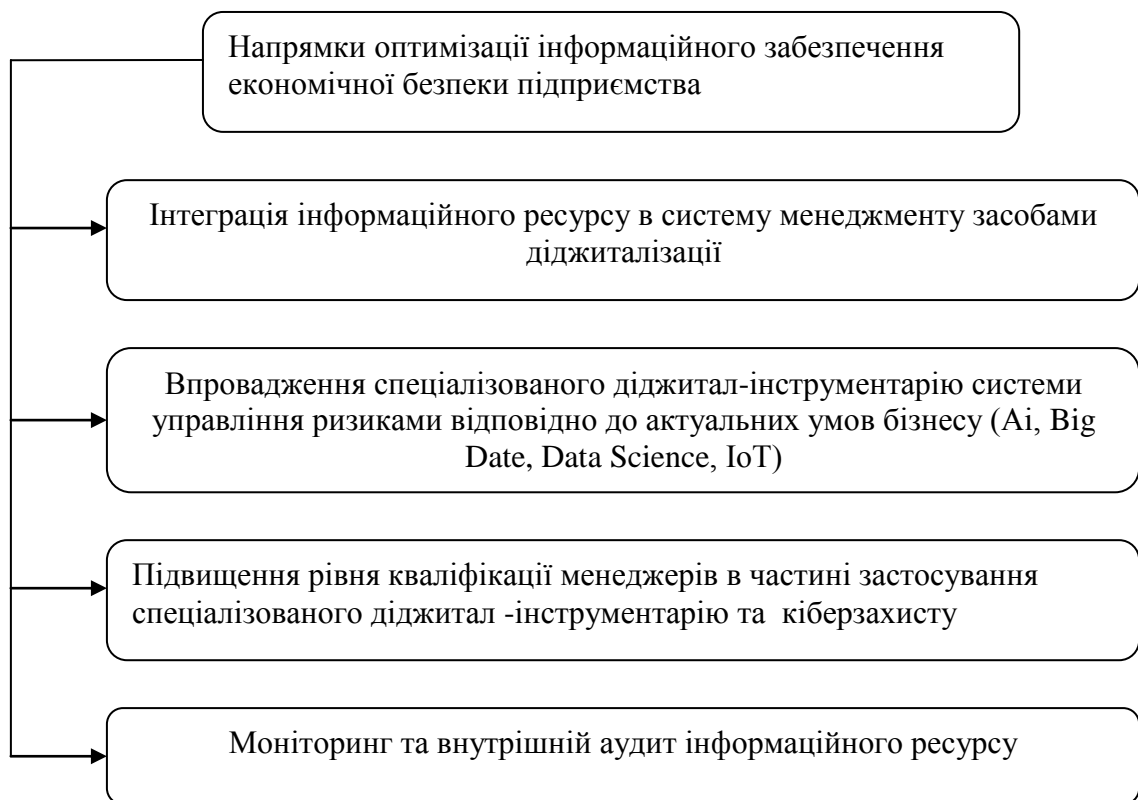

Рис. 3.4. Напрямки оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства

Окреслені напрямки мають стати складовою концептуальної моделі оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. На наш погляд, концепція оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має включати управління ризиками, інформаційно-аналітичну складову та стратегію сталого розвитку. Метою концепції має стати реалізація зазначених складових в контексті запланованих етапів впровадження за окресленими напрямками оптимізації, що в синергії забезпечить зниження ризиків, підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізацію витрат на інформаційне забезпечення та підвищення фінансової стабільності підприємства.

Управління ризиками інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає ідентифікація та оцінка загроз, розробка заходів реагування та адаптації. Інформаційно-аналітична складова включає формування якісного інформаційного ресурсу, аналіз даних, економіко-математичне моделювання. На наш погляд, аналіз стану інформаційного забезпечення економічної безпеки має включати оцінку слабких та сильних сторін, визначення ефективності інформаційного забезпечення, що має стати основою для розробки стратегії бізнесу. Відзначимо необхідність інтеграції інформаційного ресурсу в систему менеджменту засобами діджиталізації. Стратегія сталого розвитку має бути забезпечена в процесі розробки політики безпеки, забезпечення кіберзахисту, аудиту інформації та стратегічного менеджменту. Доцільним є регулярний моніторинг показників безпеки та коригування розробленої стратегії сталого розвитку.

Інструментарієм оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має стати впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва за розробленим алгоритмом; впровадження спеціалізованого діджитал-інструментарію системи управління ризиками відповідно до актуальних умов бізнесу (Ai, Big Date, Data Science, IoT); навчання менеджерів в частині застосування спеціалізованого діджитал -інструментарію та кіберзахисту.

Узагальнено наведені пропозиції щодо оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства у вигляді концептуальної моделі на рис. 3.5.

Рис. 3.5. Концептуальна модель оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства

Таким чином, важливою частиною управлінського процесу підприємства є оптимізація інформаційного контенту для захисту від ризиків та загроз ринкового середовища. Вважаємо доцільним розробку та реалізацію концепції оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, яка включатиме напрямки формування якісного інформаційного забезпечення в актуальних умовах бізнесу. В кваліфікаційній роботі окреслено напрямки оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. На наш погляд, концепція оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має включати управління ризиками, інформаційно-аналітичну складову та стратегію сталого розвитку. Метою концепції має стати реалізація зазначених складових в контексті запланованих етапів впровадження за окресленими напрямками оптимізації, що в синергії забезпечить зниження ризиків, підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізацію витрат на інформаційне забезпечення та підвищення фінансової стабільності підприємства. Розроблені пропозиції щодо оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства узагальнено у вигляді концептуальної моделі.

Висновки до розділу 3

1. Підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства є важливим завданням менеджерів, адже реалізуються завдання оптимізації робочих місць, прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Ефективність інформаційного забезпечення діяльності підприємства формується завдяки вибору відповідних технологій та методів в системі менеджменту. Серед методів інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах бізнесу можемо виділити діджиталізацію, аналітику даних,

використання хмарних технологій та інтернет речей, засоби кібербезпеки та оптимізацію бізнес-процесів.

2. Ефективним засобом підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства є економіко-математичне моделювання, яке дозволяє формалізувати цілі й обмеження ресурсів в математичному вигляді та розрахувати економічний показник ефективності в інформаційній системі Microsoft Excel. Зокрема, в контексті інформаційної безпеки економіко-математичне моделювання дозволяє максимізувати ефективність інформаційних ресурсів завдяки оптимізації розміру витрат на забезпечення економічної безпеки та рівнем захисту, достатнього для підприємства в актуальних умовах ведення бізнесу.

3. Пропонуємо для розрахунку економіко-математичну модель, яка дозволить в мінімальному обсязі витрат на інформаційну безпеку досягти необхідного рівня захисту від ризиків та загроз бізнесу. Вихідні дані, параметри та цільову функцію для економіко – математичного моделювання було введено в таблицю Microsoft Excel та за допомогою інструменту «Пошук рішення» знайдено оптимальний результат, який задовольняє обмеженням, запланованому бюджету та знижує ризики. Проведені розрахунки для умов досліджуваного підприємства показали наступний оптимальний розподіл: витрати на кіберзахист мають становити 60000 грн, дещо меншими можуть бути витрати на контроль доступу до інформаційного ресурсу – на рівні 50000 грн, і витрати на підвищення цифрової компетентності працівників складають 40000 грн, що в сукупності не перевищує запланований бюджет витрат. За такого розподілу рівень ризику складає 0 грн.

4. Інформаційні технології динамічно розвиваються і актуальними стають спеціалізовані комп'ютерні продукти, які покращують обробку даних, діджиталізацію бізнес-процесів, кібербезпеку та повноцінну інтеграцію ІТ-технологій в суспільство та кожне підприємство. Інноваційні інформаційні технології формують нову цифрову реальність бізнесу, де належний рівень

економічної безпеки забезпечується діджиталізацією бізнес-процесів, високою швидкістю обробки інформаційного ресурсу та інтеграцією ІТ-технологій в бізнес – середовище. Запропонований алгоритм впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва у вигляді послідовній сукупності дій заснований на структурованому підході, що забезпечить можливість оптимізації та адаптації інноваційних технологій до бізнес-умов конкретного підприємства та підвищить рівень ефективності інформаційного ресурсу для потреб формування економічної безпеки.

5. Важливою частиною управлінського процесу підприємства є оптимізація інформаційного контенту для захисту від ризиків та загроз ринкового середовища. Вважаємо доцільним розробку та реалізацію концепції оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, яка включатиме напрямки формування якісного інформаційного забезпечення в актуальних умовах бізнесу. В кваліфікаційній роботі окреслено напрямки оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. На наш погляд, концепція оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має включати управління ризиками, інформаційно-аналітичну складову та стратегію сталого розвитку. Метою концепції має стати реалізація зазначених складових в контексті запланованих етапів впровадження за окресленими напрямками оптимізації, що в синергії забезпечить зниження ризиків, підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізацію витрат на інформаційне забезпечення та підвищення фінансової стабільності підприємства. Розроблені пропозиції щодо оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства узагальнено у вигляді концептуальної моделі.

ВИСНОВКИ

1. Інформаційне забезпечення виконує майже ключову роль в процесі формування фінансово-економічної безпеки підприємства. Облікові дані є основою аналітичних розрахунків, тому є структурною складовою інформаційного простору бізнесу. Саме облік надає менеджерам підприємства достовірну, повну та своєчасну інформацію для потреб прийняття обґрунтованих та оптимальних управлінських рішень задля планування заходів запобігання ризикам та загрозам фінансовій стабільності підприємства або мінімізації їх негативного впливу на фінансово-економічну безпеку підприємства. Інформаційний ресурс виступає ефективним інструментарієм формування належного рівня конкурентоспроможності, фінансової стабільності, ділової активності, фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства.

2. Інформаційне забезпечення для потреб формування належного рівня економічної безпеки підприємства має відповідати певним критеріям якості, що забезпечуватиме ефективне попередження, виявлення та нейтралізацію загроз фінансовій стійкості та конкурентоспроможності підприємства в актуальних умовах провадження бізнесу. Формування інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має здійснюватись з дотриманням принципів законності, системності, комплексності, доцільності, компетентності, конфіденційності та координації. Якість інформаційного забезпечення для потреб управління економічною безпекою підприємства забезпечується визначенням параметрів фінансово-економічного розвитку підприємства, плануванням оптимальних показників рівня економічної безпеки підприємства, вибором способу та інструментарію обробки інформаційного ресурсу, а також контролем за фактичним рівнем захисту від ризиків та загроз бізнесу.

3. Інформаційне забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства впливає на рівень фінансової стійкості та

конкурентоспроможність бізнесу та породжує певні проблемні аспекти, пов'язані з недостатньою якістю інформаційного ресурсу, відсутністю інтеграції всіх складових інформаційного простору в єдину систему управління, недостатнім рівнем компетентності працівників, наявністю ризиків витоку інформації, недостатнім рівнем моніторингу та застосування аналітичних процедур, що ускладнює процес адаптації до загроз бізнес-середовища. Менеджери на підприємстві мають приділяти достатньо уваги для підвищення якості інформаційного простору та розробляти заходи для усунення наявних проблем, що має бути основою стратегії розвитку підприємства.

4. Досліджуване ТОВ «НК-ПРОМ» здійснює діяльність, пов'язану з оптовою торгівлею металами та металевими рудами. Також підприємство надає послуги з первинної обробки металу. В ТОВ «НК-ПРОМ» протягом періоду 2019 – 2023 рр. спостерігається збільшення обсягів діяльності завдяки оновленню обладнання, підвищенню виробничих потужностей, що зумовлює відповідний вплив на фінансові потреби та фінансову стійкість досліджуваного підприємства. Незважаючи на підвищення доходів і витрат, пов'язаних з реалізацією металопродукції та послуг з обробки металу, в досліджуваному підприємстві зберігається стабільний рівень чистого прибутку діяльності. Досліджуване підприємство є рентабельним, збільшення розміру витрат є пропорційним темпам економічному розвитку бізнесу. Рівень технічної озброєності підприємства має тенденцію до підвищення, що зумовлено інвестиціями в модернізацію процесу виробництва шляхом придбання нового обладнання та інноваційних технологій.

5. Складові економічної безпеки в сукупності зумовлюють певний рівень захисту від загроз та небезпек зовнішнього і внутрішнього середовища. В ТОВ «НК-ПРОМ» суттєве відхилення від нормативного значення має фінансова складова економічної безпеки. Несуттєві відхилення від нормативного значення мають силова та інформаційна безпека. Рівень

кадрової та інтелектуальної безпеки майже вдвічі відрізняється від нормативного значення, тому підприємство має врахувати визначену тенденцію для розробки управлінських рішень щодо зміцнення рівня економічної безпеки в розрізі окремих її складових.

6. Інформаційний ресурс в досліджуваному підприємстві формується завдяки цифровим технологіям, зокрема, комп'ютерній програмі «BAS – Бухгалтерія» для ведення бухгалтерського обліку та програмі для звітності «Med.ос». Для обміну інформацією з банком щодо руху грошових коштів на поточних рахунках застосовується програмний додаток «Приват-24 для бізнесу». Для комунікації з Державною Податковою інспекцією використовується спеціальний програмний продукт «Електронний кабінет платника податків». Також для формування інформаційного забезпечення застосовуються ресурси Microsoft Office. Інформаційне забезпечення економічної безпеки в досліджуваному підприємстві формується за допомогою мережі Інтернет (Wi-Fi покриття та мобільний інтернет у кожного співробітника). В ТОВ «НК-ПРОМ» спостерігається достатній рівень цифровізації інформаційного забезпечення економічної безпеки, проте розвиток інноваційних технологій триває, тому досліджуване підприємство має використовувати нові можливості інтеграції ІТ - інновацій в систему менеджменту та оптимізувати інформаційне забезпечення бізнесу.

7. Серед методів інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в сучасних умовах бізнесу можемо виділити діджиталізацію, аналітику даних, використання хмарних технологій та інтернет речей, засоби кібербезпеки та оптимізацію бізнес-процесів. Ефективним засобом підвищення ефективності інформаційного забезпечення діяльності підприємства є економіко-математичне моделювання, яке дозволяє формалізувати цілі й обмеження ресурсів в математичному вигляді та розрахувати економічний показник ефективності в інформаційній системі Microsoft Excel. Пропонуємо для розрахунку економіко-математичну модель, яка дозволить в мінімальному обсязі витрат на інформаційну безпеку досягти

необхідного рівня захисту від ризиків та загроз бізнесу. Вихідні дані, параметри та цільову функцію для економіко – математичного моделювання було введено в таблицю Microsoft Excel та за допомогою інструменту «Пошук рішення» знайдено оптимальний результат, який задовольняє обмеженням, запланованому бюджету та знижує ризики.

8. Інформаційні технології динамічно розвиваються і актуальними стають спеціалізовані комп'ютерні продукти, які покращують обробку даних, діджиталізацію бізнес-процесів, кібербезпеку та повноцінну інтеграцію ІТ-технологій в суспільство та кожне підприємство. Інноваційні інформаційні технології формують нову цифрову реальність бізнесу, де належний рівень економічної безпеки забезпечується діджиталізацією бізнес-процесів, високою швидкістю обробки інформаційного ресурсу та інтеграцією ІТ-технологій в бізнес – середовище. Запропонований алгоритм впровадження інноваційних технологій в бізнес-середовище окремого суб'єкта підприємництва у вигляді послідовній сукупності дій заснований на структурованому підході, що забезпечить можливість оптимізації та адаптації інноваційних технологій до бізнес-умов конкретного підприємства та підвищить рівень ефективності інформаційного ресурсу для потреб формування економічної безпеки.

9. Важливою частиною управлінського процесу підприємства є оптимізація інформаційного контенту для захисту від ризиків та загроз ринкового середовища. Вважаємо доцільним розробку та реалізацію концепції оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства, яка включатиме напрямки формування якісного інформаційного забезпечення в актуальних умовах бізнесу. В кваліфікаційній роботі окреслено напрямки оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. На наш погляд, концепція оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства має включати управління ризиками, інформаційно-аналітичну складову та стратегію сталого розвитку. Метою концепції має стати реалізація зазначених

складових в контексті запланованих етапів впровадження за окресленими напрямками оптимізації, що в синергії забезпечить зниження ризиків, підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізацію витрат на інформаційне забезпечення та підвищення фінансової стабільності підприємства. Розроблені пропозиції щодо оптимізації інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства узагальнено у вигляді концептуальної моделі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М., Майборода А.В. Особливості формування підсистеми інформаційного забезпечення системи фінансової безпеки суб'єкта господарювання. БізнесІнформ. 2020. № 1. С. 210–217. URL: https://mail.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-1_0-pages-210_217.pdf
2. Азаренков Г.Ф, Писарчук О.В. Трансформація інформаційно-аналітичного забезпечення в управлінні сільськогосподарським підприємством. Молодий вчений. 2020. №5 (81). С. 133-137. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/962/922>
3. Андріїв Н. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства. Економіка та суспільство. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2530/2449>
4. Бабінська С.Я. Обліково-аналітична інформація – важливий елемент інформаційного забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 5 (16). С. 340-344. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/60.pdf
5. Бабічев А. В., Самородов Б. В. Концептуальна модель оцінки й аналізу інформаційної компоненти економічної безпеки підприємства. Проблеми економіки. 2023. № 3 (57). С. 157-167. URL: <https://oaji.net/articles/2023/728-1704286812.pdf>
6. Бехтер Л. А. Загрози інформаційної безпеки та захист інформації як складова економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2020. № 12. С. 66-70. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/12_2020/11.pdf
7. Васільєва Л.М., Петрова Д. Облікова інформація як важливий інструмент управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2024.

- № 2(38). С. 125-132. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/314102/305035>
8. Василішин С., Гнатишин Л., Прокопишин О. Економічна безпека як складова обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами: теоретичний аспект. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, 2022. №14. С.110-120. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.14.14>
  9. Воронюк Є.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення, як елемент організації економічної безпеки підприємницької діяльності. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2021. № 6 (270). С. 83-87. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/VisnikSNU/article/view/28/25>
  10. Гнатенко В. Інформаційно-економічна безпека як фактор стабільного розвитку держави. Публічне урядування. 2020. №5 (25). С. 63-74. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5\(25\)-63-74](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5(25)-63-74)
  11. Гнатенко В. Інформаційно-економічна безпека як фактор стабільного розвитку держави. Публічне урядування. 2020. № 5 (25). С. 63-74. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/152/137>
  12. Гудзенко Н.М., Шевчук О.Д. Особливості організації бухгалтерського обліку та контролю у забезпеченні економічної безпеки підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 17. С. 810-815. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/164.pdf> (дата звернення: 24.10.2024)
  13. Гудзь О.Є., Маковій В.В. Концептуальні основи формування інформаційної політики підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 23. С. 65–69. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/15.pdf
  14. Дзюба Л. Ф., Чмир О. Ю. Оцінювання ризиків інформаційної безпеки з використанням методів математичної статистики. Вісник ЛДУБЖД.

2022. №26. С.47-54. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/Visnuk/article/download/2470/2360/>
15. Живко М.О., Руда О.І., Живко З.Б. Управління інформаційним забезпеченням системи економічної безпеки підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Випуск 2 (19). С.137-143. URL: https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/19_2019/23.pdf
16. Замлинський В. А., Волошина О. В., Степаненко С. В. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 1. С. 56 – 61. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/ujae_2024_r01_a9.pdf (дата звернення: 24.10.2024)
17. Зачосова Н. В. Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення оцінювання рівня економічної безпеки підприємств. Ефективна економіка. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6632>
18. Іванова Н. Розробка аналітичної системи управління економічною безпекою підприємства в цифровому середовищі. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, 2024. № 20. С. 109-119. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.12>
19. Карпович І.М., Гладка О.М., Наконечна Ю.А. Аналіз ризиків безпеки інформаційної системи ІТ-підприємства. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: технічні науки. 2020. Том 31 (70). № 5. С.69-74. URL: https://www.tech.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/5_2020/14.pdf
20. Квілінський О.О. Інформаційне забезпечення управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки. Економіка та управління підприємствами. 2019. №8. С. 73–79. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/57/600.pdf>

21. Кононенко Ж., Грибовська Ю., Карнаухова Г. Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі управління підприємством. Економіка та суспільство. 2023. № 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2167/2094>
22. Кононенко Ж., Ходаківська Л., Грибовська Ю. Економічна інформація як інструмент управління підприємством. Modern Economics. 2020. №19. С.83-87. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-14)
23. Коптєва Г.М. Інформаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства торгівлі. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 4 (115). С. 85-90. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/17.pdf (дата звернення: 20.10.2024)
24. Коренюк П.І., Усикова О.М. Аналіз інформаційного забезпечення фінансового контролю для приватних підприємств та шляхи його удосконалення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. №41. С.26-31. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/6.pdf>
25. Кримчак Л. А. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2019. №6. С. 33–39. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-6_0-pages-33_39.pdf
26. Левченко О. М., Шалімова Н. С., Грінка Т. І., Сторожук О. В. Інформаційне та обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : навч. посіб. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 190 с.
27. Ліщенко А. В. Система інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств харчової промисловості. Ефективна економіка. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6318>

- 28.Мачак Т.О., Дубина О.Л., Юрченко С. В. Інформаційне забезпечення управління системою економічної безпеки підприємства та його удосконалення. Економіка та суспільство. 2024. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-66>
- 29.Мельник С., Равлінко З., Дуфенюк О. Інформаційне забезпечення безпекової діяльності торговельних підприємств: теоретичні основи. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. № 1 (10). С. 84-87. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.10-15>
- 30.Миколюк О., Бобровник В. Особливості інформаційного забезпечення управління підприємством. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 3. С. 48-52. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2021-en-3-07.pdf>
- 31.Морохова В., Бойко О., Ковальчук О. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері маркетингу. Економічний форум. 2023. № 1(1). С. 38-43. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/376/363
- 32.Нехай В.А., Нехай В.В. Інформаційна безпека як складова економічної безпеки підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 24(2). С. 137-140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24%282%29_30
- 33.Огренич Ю. О. Інформаційні технології як передумова поліпшення стану економічної безпеки промислових підприємств в умовах негативного впливу чинників ринкового середовища. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. Випуск 41. С.79-85. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/41_2022ua/16.pdf
- 34.Поліщук О., Мельник В. Інформаційно-аналітичне забезпечення обліково-фінансової складової системи економічної безпеки аграрних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2022. № 74. С. 221-226. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/74_2022/35.pdf

35. Попович О. Інформаційне забезпечення оцінки сталого розвитку підприємств агропромислової сфери. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. № 6 (06). С. 31-35. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.6-6>
36. Притис В. І., Кримчак Л. А., Гавловська Н. І. Витік інформації як ключова проблема інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах цифровізації економіки. Бізнес Інформ. 2020. №10. С. 240–247. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-240-247>
37. Про інформацію: Закон України від 02.10.92 р. № 2657-XII. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12
38. Пуцентейло П., Гуменюк О. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. 2019. №1-2. С. 74-82. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/404/403>
39. Саванчук Т., Назаренко В. Вимоги до формування інформаційних потоків в системі обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства. Економіка та суспільство. 2023. №57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-12>
40. Стецюк П.А. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2024. 2(45), С.48-55. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2962/2857>
41. Стечишин Ю. Визначення ролі та місця інформаційно-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки. Вчені записки Університету «КРОК». 2023. №1(69). С. 110–119. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/570/598>
42. Терещенко Л. Управління ризиками інформаційних систем: етапи процесу управління ризиками. Економіка та суспільство. 2021. №31.

URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/674/647>

- 43.Ткачук Г. Ю. Інструментарій забезпечення економічної безпеки підприємства. Економічний простір. 2022. № 178. С. 55-59. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/178-9>
- 44.Тюріна Н., Назарчук Т., Шкабара Н. Формування інформаційно-аналітичного забезпечення управління бізнес-проектами підприємства. Innovation and Sustainability. 2022. № 2. С. 68–77. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/35/47>
- 45.Федоришин Б. Ризики інформаційної безпеки в системі управління підприємством. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернетконференції 30-31 жовтня 2024 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 206-208.
- 46.Храпкін О. Стратегічне управління інформаційною безпекою підприємства: сучасні підходи та виклики. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. №4 (36). С. 86–94. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-86-94](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-86-94)
- 47.Чернецька О.В., Губарик О.М., Федоришин Б.В., Сіренко Є.В. Місце обліково-інформаційного ресурсу в системі економічної безпеки суб'єкта підприємництва. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2024. Випуск 4 (114). С. 59-62.
- 48.Чернецька О.В., Хімич І.В., Недокус А.В. Інформаційний контент як чинник формування економічної безпеки суб'єкта підприємництва. Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології. 2023. №4 (2). URL: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-4>

- 49.Шевчук М.О. До питання генези поняття інформаційної безпеки як складової національної безпеки. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2023. Випуск 78, частина 2. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/285994/280058>
- 50.Штангрет І.А. Інформаційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки промислового підприємства в умовах цифрової трансформації економіки. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2023. Випуск 4 (41). С. 110-115. URL: https://easterneurope-bm.in.ua/journal/41_2023/19.pdf
- 51.Chernetska Olga, Chernetskyi Dmytro. Enterprise management system analytical tools. Economics, Entrepreneurship, Management. 2023. Vol. 10, No. 2. P. 8-16. URL: <https://eem.com.ua/uk/journals/tom-10-2-2023/analitichny-instrumentariy-sistemi-upravlinnya-na-pidpriemstvi>
- 52.Ključnikov A., Mura L., Sklenár D. Information security management in SMEs: factors of success. Entrepreneurship and Sustainability. 2019. Issues 6(4). Pp. 2081-2094. URL: [http://doi.org/10.9770/jesi.2019.6.4\(37\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2019.6.4(37)).
- 53.Nosova Euvgenia, Anisimova Lyudmyla, Murovana Tetiana, Sviatiuk Yulia and Iafinovyh Olena. Information Security System in Provision of the Economic Security and Risk Management of the Enterprise. CEUR Workshop Proceedings. 2022. Vol.3188. Pp. 21-32. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3188/paper3.pdf>
- 54.Samoilenko Y., Britchenko I., Levchenko I., Lošonczi P., Bilichenko O. and Bodnar O. Economic Security of the Enterprise Within the Conditions of Digital Transformation. Economic Affairs, Vol. 67, No. 04. Pp. 619-629. URL: DOI: 10.46852/0424-2513.4.2022.28